

Mesto Hanušovce nad Topľou

PROGRAM
HOSPODÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO
ROZVOJA
Mesta
Hanušovce nad
Topľou
2006 - 2013

Zostavil: Projektový tím EUROactivity,
Bratislava 2005

1. ÚVOD

1.1 Účel programu rozvoja obce/mesta

Nové úlohy a kompetencie samosprávy pri uskutočňovaní podpory regionálneho rozvoja boli hlavným dôvodom pre spracovanie Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta Hanušovce nad Topľou (ďalej len Program rozvoja).

Ďalším dôvodom bola akútna potreba komplexného rozvojového dokumentu, ktorý by pokrýval aj doposiaľ opomínané aspekty sociálneho, ekonomického a inštitucionálneho rozvoja.

Odbornú asistenciu zabezpečil Projektový tím EUROactivity, Bratislava, ktorý zrealizoval aj zostavenie finálneho dokumentu.

Program rozvoja má charakter strategického, t.j. strednodobého až dlhodobého rozvojového dokumentu. Plánovací horizont rozvojovej strategickej časti programu rozvoja mesta Hanušovce nad Topľou bol stanovený na 8 rokov (do roku 2013).

Program rozvoja je nositeľom rozvojovej politiky mesta, jeho rozvojových potrieb o smerovaní rozvoja mesta. Mesto Hanušovce nad Topľou vypracovaním programu rozvoja dáva najavo záujem o svoju budúcnosť, ako aj budúcnosť svojich obyvateľov a súčasne tým preberá na seba zodpovednosť za ďalší rozvoj. V podobe tohto dokumentu získava nástroj na aktívne riadenie rozvoja, založené na iniciovaní potrebných a žiaducich zmien. Jasné stanovenie rozvojových priorít umožní mestu realizovať dlhodobý rozvoj založený na cielenej stratégii a nie na náhlych, nekoordinovaných rozhodnutiach.

Program rozvoja je komplexným dokumentom, integrujúcim otázky rozvoja fyzických štruktúr so sociálnymi, ekonomickými a ďalšími aspektmi. Preto bude jeho úlohou zastrešovať ostatné plánovacie dokumenty a odvetvové koncepcie spracované na miestnej úrovni. Na rozdiel od územného plánu, ktorý rieši najmä otázky fyzického rozvoja územia (lokalizáciu zástavby a priestorové regulatívy pre stavebný rozvoj, funkčné využitie rozvojových plôch), program rozvoja sa podrobnejšie zaoberá otázkami ekonomického a sociálneho rozvoja, čím vo vzťahu k územnému plánu plní komplementárnu funkciu.

Aj keď ide o komplexný dokument, jeho cieľom nie je vyčerpávajúco obsiahnuť všetky problémy a nájsť na ne riešenie. Podstatou je z množstva problémov a problémových okruhov identifikovať tie, ktoré sú v danom prostredí kritické a prioritné z hľadiska riešenia. Za účelom dosiahnutia čo najvyššej efektivity a reálnosti cieľov sústreďuje zdroje na niekoľko prioritných cieľov, resp. prioritných oblastí rozvoja.

Dlhodobý plánovací horizont znamená veľkú mieru neistoty a rizika, ktoré nemožno vopred predvídať s dostatočnou presnosťou. Preto má program rozvoja charakter otvorenej, flexibilnej koncepcie, schopnej reagovať na aktuálne zmeny východiskových podmienok. Aby bol program rozvoja skutočne živým dokumentom, musí byť permanentne aktualizovaný.

Z právneho hľadiska je dokumentom koordinačným, ktorý nemá charakter všeobecne záväzného predpisu. Zámery obsiahnuté v tomto dokumente sú záväzné len pre

obstarávateľa – aj to len v rovine morálneho a politického záväzku, daného schválením dokumentu v obecnom zastupiteľstve. Ostatné fyzické a právnické osoby sú programom viazané len do tej miery, s ktorou sami vyslovili súhlas.

Výlučné kompetencie pri obstarávaní programu má obec a jej výkonné orgány. Na základe Zákona č. 416/2001 Z. z. o prechode niektorých pôsobností z orgánov štátnej správy na obce a vyššie územné celky, získali obce na úseku regionálneho rozvoja právomoc vypracúvať program hospodárskeho a sociálneho rozvoja (čl. I., § 2). Obecné zastupiteľstvo program rozvoja schvaľuje (resp. len jeho strategickú a implementačnú časť), rovnako ako aj prípadné zmeny a doplnky tohto dokumentu.

Obsah programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja je legislatívne vymedzený Zákonom č. 503/2001 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja (§ 10) v zmysle neskorších zmien podľa Zákona č. 351/2004 Z. z. nasledovne:

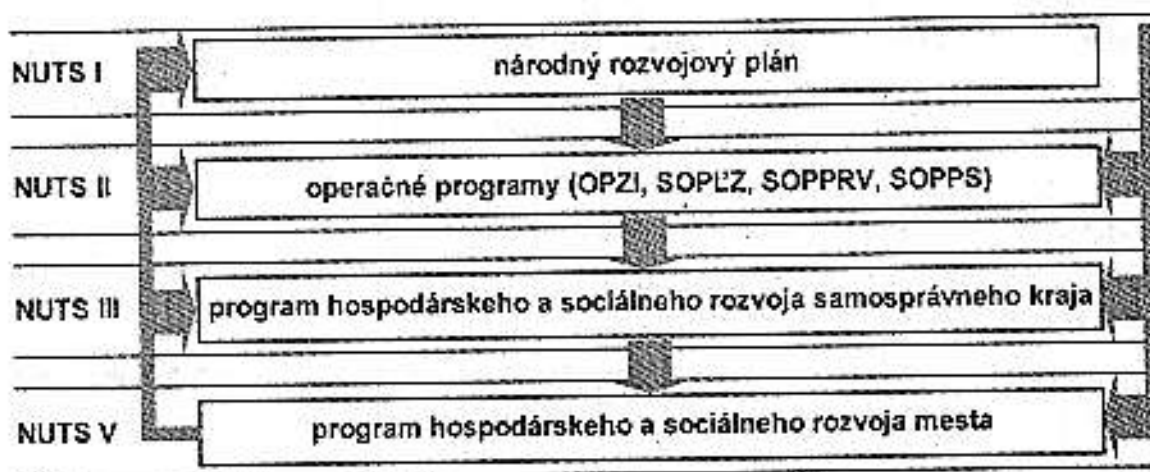
(1) Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce je strednodobý programový dokument, ktorý obsahuje najmä

- a. analýzu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce, hlavné smery jej vývoja, ustanovenie cieľov a prvoradých potrieb,
- b. úlohy a prvoradé potreby v rozvoji technickej infraštruktúry, sociálnej infraštruktúry, v starostlivosti o životné prostredie, vo vzdelávaní, v kultúre a v ďalších oblastiach podľa § 3 ods. 2,
- c. návrh finančného a administratívneho zabezpečenia.

Uvedený zákon zaraďuje program rozvoja medzi 5 programových dokumentov regionálneho rozvoja (spolu s Národným rozvojovým plánom, regionálnymi operačnými programami, sektorovými operačnými programami a programom hospodárskeho a sociálneho rozvoja samosprávneho kraja). Na základe týchto programových dokumentov sa realizuje podpora regionálneho rozvoja zo zdrojov EÚ. Vypracovaním programu rozvoja mesto splní jeden zo základných princípov regionálnej politiky Európskej únie - princíp programovania. Súčasne tak zvýši svoje šance získať finančnú podporu na realizáciu projektov zo štrukturálnych fondov, keďže mesto musí preukázať súlad zamýšľaného projektu s regionálnymi stratégiami i miestnou stratégiou, ktorú reprezentuje program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce.

Pri spracovaní Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja mesta Hanušovce nad Topľou sa prihliadalo na to, aby ciele a opatrenia stanovené v tomto dokumente boli v súlade s nadradenými programovými dokumentmi regionálneho rozvoja - Programom hospodárskeho a sociálneho rozvoja Prešovského samosprávneho kraja, Národným rozvojovým plánom, vrátane jeho sektorových operačných programov.

Sústava základných programových dokumentov podpory regionálneho rozvoja

1.2 Metodika spracovania a priebeh prác na príprave programu rozvoja mesta Hanušovce nad Topľou

♦ Metodika

Súčasťou tohto dokumentu je stručný popis metodiky a procesu tvorby programu rozvoja obce. Cieľom je uľahčiť spravovanie a ďalšiu modifikáciu dokumentu a umožniť lepšie pochopenie princípov strategického plánovania smerom k širšej verejnosti, predovšetkým spoluprotcom a užívateľom plánu. Predpokladá sa, že po ukončení etapy prípravy programu ho jeho užívatelia budú sami prispôbovať meniacim sa podmienkam. Pri rešpektovaní metodických postupov by nemalo dôjsť k narušeniu konzistentnosti myšlienok obsiahnutých v dokumente.

Pri usmerňovaní plánovacieho procesu a spracovaní dokumentu boli aplikované metodické postupy vyvinuté Projektovým tímom EUROactivity, pri zhodnotení výsledkov viacerých výskumných projektov a využiti viacerých osvedčených domácich a zahraničných metódik strategického plánovania na komunálnej úrovni (*p. metodické podklady – kap. 1.3*). Obsah dokumentu je v súlade s odporúčaniami metodickej príručky Ministerstva výstavby a regionálneho rozvoja, podľa ktorej bola upravená aj použitá terminológia.

♦ Plánovací postup

V procese spracovania Programu rozvoja mesta Hanušovce nad Topľou bol aplikovaný prístup predstavujúci kombináciu expertnej a komunitnej metódy, ktorý spája profesionalizmus a miestne znalosti. Cieľom je, aby program rozvoja obce nebol len „názorom odborníkov“, ale aby bol zrozumiteľný i pre laikov a slúžil obci a jej obyvateľom.

Program rozvoja mesta Hanušovce n/T. v zásade tvoria tri časti:

analytická časť (pozostáva zo situačnej analýzy a SWOT analýzy)

strategická časť (pozostáva zo strategickej vízie a strategických cieľov)

implementačná časť (pozostáva z akčných plánov s časovým harmonogramom a návrhom finančného a organizačného zabezpečenia)

Obsah a postup spracovania programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce

Prvá skupina činností zahŕňala všeobecnú analýzu situácie mesta. Analytická časť má charakter komplexného profilu obce a predstavuje prehľad (audit) vnútorných zdrojov obce - prírodných, územno-technických, ľudských a finančných. Jej úlohou je poskytnúť odpoveď na otázku, „kde sa obec v súčasnosti nachádza“. Analytická časť predstavuje koncentrovaný zdroj informácií o obci s možnosťou ďalšieho využitia, napríklad na prezentačné účely. Je členená podľa jednotlivých oblastí života obce, resp. funkčných subsystémov, v rámci ktorých je obsiahnutá aj analýza realizovaných aktivít a opatrení.

Informácie pre analýzy poskytla obec a využité boli aj existujúce koncepčné materiály. Ďalšie informácie boli získané formou prieskumov v teréne, rozhovorov s predstaviteľmi mesta. Informácie pre analýzy regionálneho kontextu sme čerpali z rozvojových dokumentov regionálnej úrovne (Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja POSK), Strategického plánu mesta Prešov a ďalších zdrojov.

Podobne ako pri stanovení vízií a cieľov, aj analýzy sa sústreďovali len na rozhodujúce faktory a kľúčové prvky - kvalitatívne hodnotenia boli uprednostnené pred kvantitou vstupných dát.

Okrem analýz samotného mesta bolo treba väčšiu pozornosť venovať analýzám externého prostredia, s cieľom identifikovať konkurenčné aktivity v regióne i možnosti ďalšej spolupráce s okolitými obcami.

Ďalším krokom bola syntéza parciálnych analýz použitím štandardnej metódy strategického plánovania – SWOT analýzy. Výsledkom bola strategická diagnostika mesta, nevyhnutná pre stanovenie prioritných cieľov rozvoja.

V ďalšej etape, ktorá prebiehala súčasne s analytickou fázou, sme pristúpili k definovaniu rozvojovej stratégie, pozostávajúcej zo strategickej vízie podrobnejšie definovanej vo forme sústavy strategických cieľov.

V poslednej plánovacej etape boli špecifikované niektoré konkrétne krátkodobé kroky (akčné plány a projekty), ktoré by mali viesť k naplneniu vízie a dlhodobých zámerov. To znamená, že pokiaľ predmetom stanovenia rozvojovej stratégie bolo zodpovedať otázku „kde chceme byť?“, tak akčné plány majú povedať „ako sa tam dostaneme“.

Pri definovaní akčných plánov a projektov boli zvažované aj možnosti získania finančných prostriedkov z fondov EÚ (štrukturálnych fondov). V prílohe tejto dokumentácie je preskúmaná väzba akčných plánov na priority, opatrenia a podporované aktivity relevantných programových dokumentov.

Program rozvoja obce má hierarchickú štruktúru, ktorá smeruje od všeobecného ku konkrétnemu, resp. od celkového k špecifickému. Hierarchia začína globálnym cieľom strategickej vízie, pokračuje strategickými cieľmi rozdelenými podľa prioritných oblastí a uzatvára ju sústava opatrení, projektov a aktivít zhrnutých v akčných plánoch. Hierarchické usporiadanie znamená aj rozdielne časové horizonty. Program rozvoja mesta je teda integrovaným plánovacím dokumentom (preto sa používa označenie „program“ a nie „plán“) zahŕňajúcim strategickú časť, ktorú tvoria dlhodobejšie ciele a operatívnu časť – opatrenia realizovateľné v kratšom období.

♦ Udržateľný rozvoj a Miestna agenda 21

Z filozofie projektového tímu EUROactivity vyplýva poslanie šíriť myšlienky udržateľného rozvoja urbánnych štruktúr a usilovať sa o ich aplikáciu v praxi. Pri formulovaní rozvojovej stratégie pre mesto Hanušovce nad Topľou bola ako jedna z prioritných oblastí definovaná „kvalita životného prostredia“. Okrem environmentálno-ekologickej dimenzie však komplexnejšie ponímaná koncepcia udržateľného rozvoja zahŕňa aj ekonomické a sociálne kontexty rozvoja. Tieto tri dimenzie udržateľnosti reflektujú prítomnosť troch typov tzv. kapitálu komunity:

prírodný kapitál (prírodné zdroje, pôda, krajina)

finančný kapitál (vyrábané tovary, nehnuteľnosti, infraštruktúra, informačné zdroje)

ľudský/sociálny kapitál (kultúrne dedičstvo, vzdelanie, schopnosti a zdravie obyvateľov)

Cieľom je dosiahnuť rovnovážny rozvoj vo všetkých troch dimenziách a optimálne využitie uvedených zdrojov pri eliminácii ich potenciálnych vzájomných konfliktov. To napríklad znamená, že nie je efektívne sústrediť sa len na budovanie technickej infraštruktúry na úkor životného prostredia a bez investícií do vzdelania a zdravia obyvateľov.

Aplikáciu princípov udržateľného rozvoja na úrovni obcí a miest predstavuje Miestna agenda 21, ktorá je programom udržateľného rozvoja pre 21. storočie a zahŕňa komunitné aktivity pre miestnu úroveň. Tieto princípy a postupy boli tvorivo využité a rozvinuté aj pri spracovaní Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta Hanušovce nad Topľou a v následných fázach (opatrenie D.2.1).

1.3 Východiskové dokumenty a zdroje informácií

♦ Vstupné informácie pre spracovanie analýz

Prognostické údaje podporujúce vypracovanie Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja samosprávneho kraja a obce. MVRR, 2003.

Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2001. Štatistický úrad SR, 2002.

Hanušovce nad Topľou, Kolektív autorov, Pavel Sarossy, 1998

Vlastivedný Slovník obcí na Slovensku I, Veda, 1976.

♦ Rozvojové stratégie a sektorové politiky na národnej a regionálnej úrovni

Národný rozvojový plán Slovenskej republiky

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Prešovského samosprávneho kraja, 2003

♦ Metodické podklady

Metodická príručka pre vypracovanie Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce. Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja, 2004.

McSweeney, E. Obecné strategické plánovanie, miestny ekonomický rozvoj a facilitovanie procesu. Kanadský urbanistický inštitút, 2001.

Miestna Agenda 21 na Slovensku. Metodická príručka. Bratislava : REC, 2003.

Príručka pre mikroregióny a obce na prípravu Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja. Enterplan, 2002.

Zamkovský, J. Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja – význam, štruktúra a základné metodické tézy. Banská Bystrica : CEPA, 2004.

Janečková, L., Vašítková, M. Marketing miest a obcí. Praha : Grada, 1999.

Bytová politika na miestnej úrovni. Metodická príručka pre miestne samosprávy. Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja, 2001.

1.4 Zoznam použitých skratiek

EAGGF – Európsky poľnohospodársky a garančný fond

ERDF – Európsky fond regionálneho rozvoja

ESF – Európsky sociálny fond

MVRR – Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja

OP – operačný program

PRO – program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce

PRSK – program hospodárskeho a sociálneho rozvoja samosprávneho kraja

RRA – regionálna rozvojová agentúra

SOP – sektorový operačný program

ŠFRB – Štátny fond rozvoja bývania

POSK – Prešovský samosprávny kraj

ÚPN – Územný plán

ÚPSVaR – Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny

2. Ekonomické a sociálne východiská

Mesto Hanušovce nad Topľou administratívne patrí do Prešovského kraja a okresu Vranov nad Topľou. Leží na severnom úpätí Slanských vrchov v doline Hanušovského a Medziarskeho potoka, ktorý sa vlieva do rieky Topľa pri severovýchodnom okraji sídla. Rozkladá sa v časti Hanušovská pahorkatina v nadmorskej výške 207 metrov nad morom. Nad mestom sa vypínajú Slanské vrchy s dominantnými vrchmi Oblík / 932 m / a Čierna hora / 1 073 m /. Mestom prechádza štátna cesta I. triedy č.18, na ktorú sa na území sídla napája štátna cesta II. Triedy č. 556 smerom do Gíraloviec a štátna cesta III. Triedy č. 018 212 smerom do Petrovíc. Hanušovcami n/T prechádza železničná trať Prešov – Strážske, č. traťového oddielu 443, ktorá zabezpečuje nákladnú i osobnú dopravu.

Hanušovce n/T sú prirodzeným centrom 13 spádových obcí :

juhozápadne – Petrovce,

západne -Pavlovce Medzianky, Radvanovce,

severne – Ďurďoš, Vlača, Babie,

severovýchodne až východne – Prosačov, Remeniny, Matiaška, Ruská vňa, Vavrínek, Detřík.

Z východnej až juhovýchodnej strany susedia obcami Bystré a Hermanovce nad Topľou.

2.1 Socio-ekonomická analýza

2.1.1 Historicko – kultúrne súvislosti

Hanušovce historicky podľa administratívno-správneho členenia patrili vždy k Šarišu, ktorý sa do ranofeudálneho uhorského štátu včlenil v 2. polovici 11. storočia. Osídlenie na území je zaznamenané v počiatkoch slovanských dejín.

V Hanušovciach n/T. sa nachádzali stredoveké sakrálne stavby, dnes sú už zničené novou zástavbou a presne nelokalizované. Okrem farského kostola sa spomína murovaná kaplnka svätých Kozmu a Damiána a murovaný kostol Sv. Ducha. Pravdepodobná lokalizácia kláštorných budov je v oblasti dnešnej Kláštornej ulice, kde v pivničných priestoroch rodinných domov možno pozorovať stredoveké murivo. V tejto časti Hanušoviec sa predpokladá aj stredoveké jadro mestečka.

Najstaršia menovitá správa o hanušovskom majetku je z roku 1317. Priamo o dedine až z roku 1332. Skutočnosť, že Hanušovcami tiahla krajská cesta v smere západ-východ a prepájala územie z doliny Torysy do údolia Tople, mala veľmi priaznivý vplyv na ich ekonomický rozvoj vo vzťahu k rozvoju remeselnej výroby a konaniu sobotňajších trhov. Napriek tomu sa meštianske domácnosti venovali hlavne roľníctvu. Koncom 16. storočia sa Hanušovce radili k stredne veľkým mestečkám.

Najmä 17. a začiatok 18. storočia bol poznamenaný protihabsburskými povstaniami. V druhej polovici 19. storočia Hanušovce nadobudli významnejšie postavenie z pohľadu štátnej správy, keď sa stali jedným zo sídiel obvodu Topľanského služobného úradu. Prelom 19. a 20. storočia je charakteristický veľkou vysťahovaleckou vlnou za prácou do zahraničia, čo v značnej miere zasiahlo aj Hanušovce.

Začiatkom 20. storočia boli Hanušovce malým šarišským mestečkom, v ktorom žilo asi 1 200 obyvateľov. Sídlil tu notársky a poštový úrad, tri cirkevné školy (rímskokatolícka, evanjelická a židovská). Stáli tu dva kostoly a židovská synagóga. Mestečko malo dve dominanty – Malý a Veľký kaštieľ. Stále prevládala tradícia trhov, aj trhov dobytká.

Cez mestečko viedla dôležitá krajinská cesta smerujúca na Vranov, ale aj hradská vedúca na Giraltovce, pričom pretínala rieku Topľu. Na tomto mieste Topľu prekleňoval drevený, tzv. grodzinský most, postavený v prvej tretine 19. storočia. Bolo to mohutné majestátne dielo. Most mal dĺžku asi 90 m a jeho vrchná nosná konštrukcia ležala na kamenných pilieroch. Tento most bol zničený koncom 2. sv. vojny. Hanušovce boli aj oddychovou zastávkou pre konské povozy preto sa tu okrem krčiem nachádzali aj tzv. vozárne.

Hanušovské obyvateľstvo hospodársky poznačila a zbiedačila 1. sv. vojna. V rámci vojenských rekvirácií prichádzali ľudia nielen o dobytok a potraviny, ale na vojenské účely boli zhabané aj kostolné zvony.

Nová Československá republika, ktorá vznikla v roku 1918 nepriniesla Hanušovciam očakávané zlepšenie materiálnych podmienok. Pozitívum prinieslo založenie Potravného a Úverového družstva v roku 1930. V tomto období / začiatkom 30. rokov 20. storočia / začala ožívať myšlienka vybudovania železničnej trate Prešov – Vranov – Strážske. Železnica bola slávnostne otvorená v roku 1943. Železničná trať znamenala pre časť obyvateľstva výhodnú pracovnú príležitosť, pre iných nútené práce. Obdobie od skončenia vojny po komunistický prevrat vo februári 1948 bolo v Hanušovciach poznamenané povojnovou rekonštrukciou, konfiškáciou dežofiovských majetkov, úpravami dostavbou infraštruktúry.

Keďže v Hanušovciach a v ich blízkom okolí sa nenachádzali žiadne väčšie priemyselné podniky, v 50. rokoch 20. storočia sa značná časť tunajšieho obyvateľstva venovala roľníčeniu na JRD, neskôr v štátnom majetku alebo hospodárili súkromne.

Od roku 1968 boli Hanušovce nad Topľou už súčasťou okresu Vranov. Historickou udalosťou v živote Hanušovčanov bolo priznanie štatútu mesta uznesením rady ONV vo Vranove č. 50/1968 zo dňa 6. mája 1968 a uznesením KNV Košice pod č. 52/1969 zo 16.4.1969.

V priebehu 70. a 80. rokov vznikali v Hanušovciach prvé priemyselné podniky – Východoslovenské tehelne, Sandrik a pod. - čo prispelo k ich zmene rastom bytovej výstavby a výstavby rodinných domov.

Spoločensko-politické zmeny v roku 1989 sa odrazili aj v živote Hanušovciac. V tomto období sa začalo urbanisticky výrazne meniť centrum Hanušoviec. Pôvodnú zástavbu jednopodlažných rodinných domov tu v období posledných 10-15 rokov strieda rad dvoj a viacpodlažných stavieb, v ktorých sa nachádzajú poštový úrad, obchody, sídla podnikateľských subjektov a pod..

Osobitnou kategóriou z urbanistického pohľadu je historické jadro Hanušoviec. Nachádza sa tu ranogotický rímskokatolícky kostol, renesančná zvonica zo 17. storočia, renesančný, tzv. Malý kaštieľ z r. 1564 a renesančno-barokový Veľký kaštieľ z polovice 18. storočia, pri ktorom sa nachádza historický park.

2.1.2 Rozvojový potenciál a ľudské zdroje

Pre stanovenie prognózy nárastu obyvateľstva treba brať do úvahy tak prirodzený prírastok ako aj neustále pretrvávajúci trend prílevu obyvateľstva do miest. Medzi rokmi 1990 – 2001 došlo k výraznému nárastu obyvateľstva práve prisťahovalectvom. Národnostné zloženie obyvateľstva si vyžaduje riešenie rómskej otázky v oblasti bývania, zamestnanosti, vzdelania ale aj záujmových aktivít.

Priaznivé vekové zloženie obyvateľstva je na jednej strane hybnou silou rozvoja mesta, na strane druhej prináša so sebou požiadavky na funkčné zabezpečenie všetkých potrieb obyvateľstva. Predovšetkým kladie dôraz na zabezpečenie zamestnanosti a rozvoja pracovných príležitostí, a tým ovplyvňuje výrobnopriemyselné odvetvia v sídle. Narastajú požiadavky na občiansku vybavenosť, čo sa odráža aj v plošných nárokoch a nutnosti vytvárať sieť časovo dostupnej vybavenosti a vyššej vybavenosti.

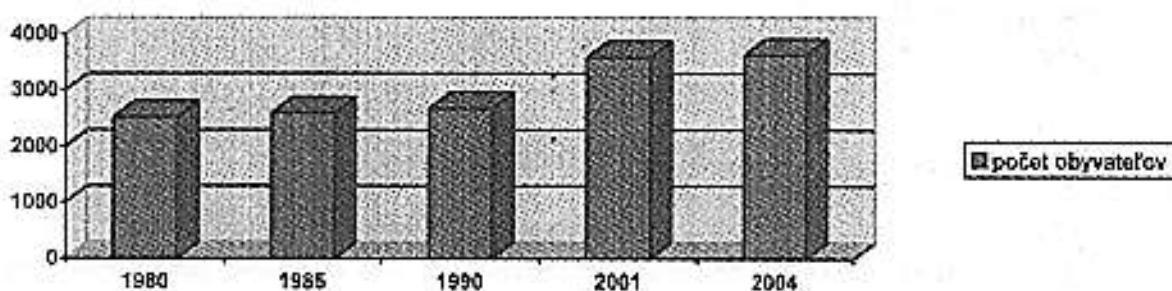
Zvýšene nároky sú kladené aj na rozvoj športu a rekreačných aktivít v sídle a jeho blízkom okolí, tak pre potreby trvale bývajúceho obyvateľstva ako aj pre rozvoj turizmu.

Do roku 2020 -2025 je možné predpokladať ďalší zvýšený nárast obyvateľstva spôsobený prisťahovalectvom s okolitých vidieckych sídel. Stav počtu obyvateľov mesta by sa mal pohybovať okolo 4500 obyvateľov.

Vývoj počtu obyvateľstva

ROK	1980	1985	1990	2001	2004
Počet obyvateľov	2518	2588	2670	3582	3620

*podľa údajov mesta

Skladba obyvateľstva

Typy skladieb obyvateľstva	Počet obyvateľov
trvalo bývajúce obyvateľstvo	
muži	
ženy	
predproduktívny vek 0 -14	841
produktívny muži 15 – 59, ženy 15 - 54	2321
poproduktívny muži od 60, ženy od 55r.	452

*podľa údajov mesta

Obyvateľstvo je vyše 95 % slovenskej národnosti.

Z hľadiska náboženského vyznania je štruktúra obyvateľstva nasledovná:

Rímskokatolícke náb. – 53, 41 %

Evanjelické a.v. – 36, 63 %

Ostatné – 7, 54 %

Bez vyznania – 1, 31 %

Nezistené – 1, 11 %

2.1.3 Ekonomická a sociálna situácia

V samotnom meste je ponuka pracovných miest viac menej ustálená. Ekonomické aktivity obyvateľstva mesta Hanušovce nad Topľou boli vždy spojené s pohybom za prácou. Časť obyvateľstva Hanušovci odchádza za prácou, na druhej strane mesto poskytuje pracovné príležitosti pre obyvateľstvo spádového územia.

Zamestnanosti v meste napomáhajú menšie prevádzky živnostníkov a drobných podnikateľov v oblasti služieb a servisu.

Ďalšie možnosti zamestnanosti sú v oblasti školstva (v meste pôsobí základná škola 1.-9., materská škola a špeciálna škola), zdravotníctva a sociálnych služieb, občianskej vybavenosti a v oblasti rozvoja turistického ruchu.

Priemyselný sektor a podnikateľské aktivity prešli za posledné obdobie viacerými zmenami. Zmenili sa majetkovo - právne vzťahy, niektoré prevádzky zanikli, niektoré sa transformovali. V meste vznikajú nové podnikateľské aktivity, pre ktorých rozvoj sú v meste plošné aj funkčné predpoklady. Tie takisto využívajú miestne ľudské zdroje ako pracovnú silu.

Podľa údajov z roku 1980 bolo obyvateľov v produktívnom veku 1404 čo tvorilo 55,75% obyvateľstva. V roku 2004 to už bolo 2321 obyvateľov, teda 64,11% obyvateľstva. Za prácou odchádzalo v roku 1980 524 obyvateľov, t.j. 45,6% z pracujúcich obyvateľov. Možnosť získania, zamestnania je teda podmienená ochotou cestovať za prácou. V roku 1985 už dochádzalo za prácou do mesta 721 obyvateľov.

Obec využíva nezamestnaných na výkon verejnoprospešných služieb. V rámci programu udržiavania pracovných návykov evidovaných nezamestnaných, v spolupráci s ÚPSVaR Hanušovce nad Topľou. Išlo o výkopové práce, čistenie rigolov, výrub stromov a kríkov, kosenie trávy, výsadbu drevín, údržbu zelene, atď.

Z hľadiska výskytu sociálno-patologických javov je situácia priaznivá, odhliadnuc od drobných krádeží, občasných prejavov vandalizmu a poškodzovania životného prostredia.

Priemyselné plochy sú situované v blízkosti viaduktu po jeho východnej strane a zároveň v tesnom susedstve Mestského úradu Hanušoviec nad Topľou a po ľavej strane cestnej komunikácie I/18 Prešov – Vranov nad Topľou v dolnej časti mesta.

Ide o prevádzky, ktoré nemajú negatívny vplyv na životné prostredie sídla a ich lokalizácia a rozsah podporujú funkčné vzťahy v sídle.

Ide o tieto prevádzky: - Textilný priemysel – firmy IMMEA, VZORODEV, JUREX,

- Potravinársky priemysel – pekárne SUJAPEX.

- Drobné prevádzky súkromných podnikateľov – drevovýroba

Onder Ján, stavebníctvo Kočíš, Velebír Ján a

Miloš, Ján Petrovský, ktorý zároveň pôsobí v oblasti dopravy, ďalej výroba betónovej dlažby Viktor Maga a iní.

Ostatné priemyselné plochy sú situované mimo intravilánu mesta. Po východnej strane št. cesty II. Triedy č. 556 do Gíraltoviec je umiestnená ČOV. Po ľavej strane komunikácie v smere Prešov – Vranov nad Topľou je situovaný podnik HUPERZ Slovakia, s.r.o., JACONEL / bývalé objekty SANDRIKU/. Vo vzdialenosti cca 1 km od sídla pri železničnej trati sa rozkladá priemyselno – skladový areál: Doprava a skladové plochy ŽSR stanica Hanušovce nad Topľou, plocha areálu bývalej tehelne, skladové a obchodné areály.

Ďalšími prevádzkami sú: kovovýroba EXTRATECH, firmy ZVAR, AUTOMONT, PETREX, LAMEX a iné. Areál poľnohospodárskeho družstva je pretransformovaný na výrobnú - spracovateľský podnik: spracovanie autovrakov.

V priestore južne od sídla a západne od komunikácie č. I/18 sa nachádzajú ložiská tehliarskych hlin, na základe ktorých sa tu v minulosti rozvíjal tehliarsky priemysel (v súčasnosti po tehelni ostal iba areál bez budov).

Súčasný stav ponúka dostatočné priestorové kapacity, ktorých využitie je možné intenzifikovať. Pri vstupe väčšieho podnikateľského zámeru je možné vytvoriť priemyselný park v návaznosti na súčasné plochy priemyselných areálov. Výhodou je priama väzba na železničnú dopravu a na štátnu cestu I/18 Prešov – Vranov nad Topľou.

Vzdialenosť priemyselných plôch od sídla dostatočne eliminuje ich prípadný negatívny dosah na životné prostredie mesta. Ideálnym riešením by bola realizácia priemyselného parku v spomínaných lokalitách.

Čo sa týka poľnohospodárskej výroby, hospodársky dvor bol transformovaný na priemyselný areál (v súčasnosti tu už nie je žiadna živočíšna výroba) - zmenili sa majetkovo - právne vzťahy.

Časť obyvateľstva pracuje aj v oblasti obrábania pôdy a poľnohospodárskej výroby.

V meste pôsobí firma ORAGRO s. r. o., ktorá je zameraná na poľnohospodársku výrobu. Negatívny vplyv poľnohospodárskej výroby nezasahuje na územie sídla. V lesnom hospodárstve pôsobí urbariát a štátne lesy, ktoré zamestnávajú určitú časť obyvateľstva.

V súčasnosti sú možnosti zamestnania v meste a ponuka trhu práce spojené s PD a firmami :

• IMMEA	(počet zamestnancov cca 80)
• VZORODEV	(počet zamestnancov cca 90)
• JUREX	(počet zamestnancov cca 25)
• HUPERZ / byv. SANDRIK /	(počet zamestnancov nestabilný)
• EXTRATECH	(počet zamestnancov nestabilný)
• MsPS	(počet zamestnancov cca 18)
• PETREX	(počet zamestnancov nestabilný)
• AUTOMONT	(počet zamestnancov nestabilný)
• LAMEX	(počet zamestnancov nestabilný)
• ZVAR	(počet zamestnancov nestabilný)
• a iné.	(počet zamestnancov pohyblivý)

2.1.4 Občianska vybavenosť

V meste je základná škola pre 1-9. ročník, ktorú navštevuje cca 870 detí.. V rámci projektu Infovek bola vytvorená špecializovaná učebňa vybavená počítačmi s pripojením na internet. Škola zabezpečuje výučbu anglického jazyka a záujmovú činnosť. Okrem toho poriada rôzne spoločenské akcie. Škola je spádovou vzdelávacou inštitúciou pre okolité obce hlavne II. stupň.

Materskú školu v súčasnosti navštevuje 100 detí, kapacita zariadenia je 60 detí.

Špeciálnu školu navštevuje 74 detí predovšetkým rómskeho pôvodu. Sídli v samostatnej budove, ktorá je v značne opotrebovanom stave a potrebuje rekonštrukciu. Zriaďovateľom tejto školy je Krajský úrad v Prešove.

V meste v rámci vzdelávania je k dispozícii aj základná umelecká škola, v ktorej sú 4 odbory.

Administratívnu občiansku vybavenosť reprezentuje poštový úrad, Mestský a matričný úrad, pracovisko Úradu práce sociálnych vecí a rodiny a obvodné oddelenie policajného zboru. V meste pôsobí hasičský zachranný zbor a rýchla záchranná služba, banky - VÚB, Slovenská sporiteľňa a pobočky poisťovní.

Obyvateľom obce slúži zdravotné stredisko v Hanušovciach nad Topľou, kde je dostupná základná zdravotná starostlivosť. Nachádzajú sa v ňom ambulancie všeobecných lekárov pre dospelých, detský lekár, gynekológ, stomatológovia, oftalmológ a neurológ. Okrem toho sa v meste nachádza aj Dom sociálnych služieb. Tento dom slúži aj dôchodcom a v súčasnosti je potrebné pre dôchodcov nájsť náhradné priestory.

Veterinárne služby v meste pokrýva Veterinárne stredisko.

V meste sú tri kostoly: rímskokatolícky, gréckokatolícky a evanjelický. Z cirkevných budov sú to farské budovy a objekty rehoľných sestier. Dom smútku je situovaný na mestskom cintoríne. Ako vzácna kultúrna pamiatka sa v meste nachádza židovský cintorín.

Na viacúčelové využitie slúži kultúrny dom, ktorý si vyžaduje komplexnú rekonštrukciu. V objekte Mestského úradu je verejnosti k dispozícii a Mestská ľudová knižnica a v objekte tzv. Veľkého kaštieľa sa nachádza Vlastivedné múzeum. V meste funguje mestský rozhlas.

Komerčnú vybavenosť reprezentuje niekoľko prevádzok obchodu a služieb. Jedná sa o nákupné stredisko – bývalá Jednota, predajne so sortimentom denných potrieb, predajne špecializovaného tovaru, predajne PNS a iné.

V meste sa nachádzajú aj reštauračné zariadenia, kaviareň, vináreň, bar a pod.

Očakávaným zvýšením počtu obyvateľov by sa v budúcnosti mohol rozšíriť trhový priestor pre vznik ďalších služieb a zariadení maloobchodu. Ako istý limit ich rozvoja sa však javí rastúca ochota obyvateľov cestovať za prácou a nákupmi mimo miesta bydliska a vznik veľkých nákupných centier v Prešove, ktoré odčerpávajú potenciálny dopyt.

2.1.4 Cestovný ruch, šport a rekreácia

V súčasnosti nie je možnosť ubytovania v meste. Plánuje sa vytvoriť kapacitu cca 20 lôžok (rekonštrukcia malého kaštieľa). Alternatívne rozšírenie katastra o Grodzin (časť za riekou Topľa) by poskytlo mestu možnosti rozvíjať podnikateľské zámery v rámci turizmu.

V meste sa plánuje zriadenie informačného strediska , ktorého hlavnou úlohou by bola propagácia regiónu :

- v oblasti turistiky informácie o okolitej prírode
- turistických a cyklistických trasách
- športových aktivitách
- ubytovacích a stravovacích možnostiach
- dostupnosti a dopravných spojeniach
- ponuke propagačných materiálov

- V oblasti rozvoja mesta informácie o
 - možnostiach podnikania a zamestnanosti
 - občianskej vybavenosti a službách
 - pozemkoch na bytovú výstavbu /hl. lokality /
 - aktuálnom dianí v meste a v regióne / výročné slavnosti, kultúrne a športové podujatia, trhy.../
 - podnikateľoch v regióne
- prepojenie informačného strediska s miestnymi médiami
- propagácia na internete.

Zakomponovanie kultúrno-historických a technických pamiatok do rozvoja turizmu v meste si v minimálnej miere vyžaduje vybaviť ich informačným popisom. Žiadúca by bola aj rozsiahlejšia rekonštrukcia a hľadanie nového funkčného využitia a oživenia kultúrnych pamiatok v meste. Z turistického hľadiska je zaujímavý rozsiahly historický park pri kaštieli, ktorý je jednotiacim prvkom a patrí do ochrannej zóny.

Mesto rozvíja aktivity v organizovaní kultúrno-spoločenských a športových podujatí. Viaceré sa stali pravidelnými : Hanušovský jarmok, Čorbové Hanušovce, futbalový turnaj o pohár primátora mesta, beh majora Kukorelliho. V pláne je oživiť folklórne slávnosti a pokračovať vo vytváraní a obnovovaní tradícií.

V oblasti cestovného ruchu je potrebné podchytiť kultúrno-historické, prírodné a športové možnosti sídla. Zakomponovať ich v prospech rozvoja turizmu s previazanosťou na regionálne i nadregionálne väzby.

V oblasti rekreácie a športu sú tu možnosti pre krátkodobú rekreáciu a športové využitie. Čomu napomáha aj blízkosť vodnej nádrže Domaša. Pre dlhodobú rekreáciu chýbajú ubytovacie kapacity. Dlhodobá rekreácia kladie tiež zvýšené nároky na prírodné prostredie a vybavenosť. Má sezónny charakter a preto je ekonomicky náročná.

Pre športovo-relaxačné využitie obyvateľstva ponúka mesto tieto možnosti : futbalové ihrisko (futbalový klub), posilňovňa, tenisové kurty, dve telocvične, detské ihrisko a pešia turistika do blízkeho okolia Slanských vrchov.

V pláne je vybudovanie relaxačno-masážneho centra, klziska, detského ihriska, vychádzkového miesta k chate na Doloch a úprava parku.

Aktivizácia obyvateľov mesta a činnosti spadajúce do oblasti tretieho sektora je v meste reprezentovaná : futbalovým klubom, turistickým oddielom, MS SČK, rómskym občianskym združením, OZ Miniregión 21, MO SZPB, MO Únie žien Slovenska, dobrovoľným hasičským klubom, rómskym súborom, drobnochovateľmi, klubom karate, kulturistami, folklórnym súborom OBLÍK, rybármi, poľovníkmi, rómskym komunitným centrom, záhradkármi, skupinou moderného tanca a rôznymi neformálnymi aktivitami občanov. Obyvatelia mesta sa zapájajú do aktivít regionálnych i medzinárodných združení. Tieto aktivity mesto podporuje.

2.1.5 Bývanie

Prehľad vývoja bytového fondu v Hanušovciach nad Topľou v rokoch 1980 a 2001 / v týchto rokoch bolo prevedené sčítanie obyvateľstva, domov a bytov /.

Údaje sú doplnené o súčasný stav – t.j. stav z roku 2004.

Podľa výsledkov sčítania z roku 1980 mali Hanušovce :

- 423 trvale obývaných domov z toho 390 rodinných domov
- 575 trvale obývaných bytov.

Podľa prieskumov a rozborov, ktoré spracoval Stavoprojekt Prešov v roku 1983, bolo v Hanušovciach nad Topľou :

- 419 domov – v nich 590 bytových jednotiek z toho: 402 RD zo 402 byt. j.
17 objektov KBV zo 188 byt. j.

Obložnosť bytu roku 1983 : 4,26 ob/byt.

Prevažuje domová zástavba. Pre rómskych obyvateľov bolo v roku 2004 postavených desať nových nájomných bytov.

Stav bytového fondu – aktuálne údaje k 1.1.2004 :

- Rodinné domy : 480
- Byty : 401

Pre potreby bývania nie je určujúci len stav počtu bytového fondu ale aj stavebno-technický stav budov a ich napojenie na sieť technickej infraštruktúry. Celkový

rozvoj bytového fondu je nutné koordinovať s rozvojom všetkých ostatných funkčných zložiek sídla a zabezpečiť ich interaktívne vzťahy.

Domy, byty a ukazovatele bývania podľa sčítania z roku 2001 :

Bytový fond	Rodinné domy	Bytov domy	Ostatné budovy	Bytový fond spolu
Domy spolu	491	42	6	539
<i>Trvale obývané domy</i>	457	42	5	504
<i>Neobývané domy</i>	34	0	1	35
<i>Domy na rekreáciu</i>	6	0	0	6
Byty spolu	526	395	6	927
<i>Trvalo obývané</i>	491	388	5	884

2.1.6 Dopravná a technická infraštruktúra

Dopravná sieť zostáva všeobecne nezmenená. Štátne cesty prechádzajúce mestom sú cesta I / 18 Prešov – Vranov. Šírkové usporiadanie tejto cesty v intraviláne mesta a v extraviláne určuje STN. Cesta zostáva polohovo v jestvujúcej trase, jej preloženie po južnom okraji mesta pozdĺž telesa železnice je v súčasnosti nereálne.

Vo východnej časti mesta je z cesty I / 18 odbočka štátnej cesty II / 556 Hanušovce nad Topľou – Giraltovce. Hanušovce tvoria východisko do Giraltoviec a Svidníka.

Z námestia smerom západným vedie št. cesta III / 018 212 do Petroviec.

Križovania so št. cestou I. triedy sú úrovňové usmerňované.

V širších dopravných vzťahoch štátna cesta I / 18 vytvára prepojenie Prešov – Hanušovce nad Topľou – Vranov nad Topľou – Strážske / odtiaľ rozvetvenie na Humenné a Sninu / - Michalovce, kde sa napája na E 50 smer s Košíc cez Sobrance do Užhorodu. Cez Hanušovce vedie tiež spojenie Prešov – vodná nádrž Domaša.

Železničná doprava :

Železničná doprava osobná i nákladná je zaistená jednokofajovou železničnou traťou smer Prešov – Strážske a Vranov nad Topľou s nadväznosťou na Humenné a južne na Michalovce.

Hanušovce nad Topľou majú osobnú zastávku nad mestom v južnej časti, na okraji intravilánu a žel. stanicu mimo intravilán južným smerom 1 km od okraja mesta.

Raritou v tejto oblasti sú viaduktové mosty z ktorých jeden prechádzajúci mestom je typický svojím oblúkovým tvarom. Postavený bol v roku 1943.

Komunikácie miestneho významu :

Súčasnú kostru mestských komunikácií tvoria uvedené štátne cesty na ktoré nadväzuje sieť miestnych komunikácií. Jestvujúce trasy obslužných, spojovacích a

prístupových komunikácií je potrebné v niektorých častiach rekonštruovať. Nová sieť komunikácií by mala nadväzovať na existujúcu sieť miestnych komunikácií a nemala by priamo nadväzovať na štátnu cestu I / 18.

Dopravné zariadenia :

Statická doprava – parkovanie a garážovanie :

Parkovacie plochy a priestranstvá sú pred obytnými budovami a pred objektmi občianskej a technickej vybavenosti.

Pre HBV je parkovanie a garážovanie v rámci areálov HBV. Parkovanie a garážovanie pre IBV je na vlastných pozemkoch a miestnych komunikáciách.

Počet parkovacích miest pre súčasný stav HBV a IBV je postačujúci.

V priemyselných areáloch, ktoré sa nachádzajú mimo intravilán mesta, je parkovanie zabezpečené vo vlastných areáloch.

Služby motoristom :

V Hanušovciach sa v súčasnosti nachádza benzínová čerpacia stanica, autoservis a pneuservis. K ďalším službám patrí motorest, ktorý sa nachádza v lokalite bývalého poľnohospodárskeho družstva. V tejto lokalite sa nachádza aj prevádzka autodopravy a prevádzka na likvidáciu a separáciu autovrakov. Lokalita nie je plne využitá a ponúka priestorové možnosti pre ďalšie prevádzky.

Pešia doprava :

Hlavnými pešími trasami sú obojstranné chodníky pozdĺž štátnej cesty I / 18 , ktorá prechádza centrálnou časťou mesta, kde je sústredená vybavenosť. V obytných častiach sú chodníky navrhované jedno alebo obojstranne pozdĺž obslužných, prístupových a spojovacích komunikácií, ako aj samostatné pešie prepojenia.

Osobná hromadná doprava :

Preprava obyvateľstva je zabezpečovaná SAD a vlakovou dopravou. Autobusová zastávka je situovaná v centre mesta. Vzhľadom na tvar a veľkosť mesta nie je potrebná MHD. Taxi služba je zrušená.

2.1.7 Technická infraštruktúra

Zásobovanie vodou :

Mesto Hanušovce nad Topľou má vybudovanú pomerne hustú vodovodnú sieť najmä v časti „Centrum“. Niekoľko domov okrajových lokalít / za viaduktom / vodovod nemá.

Mesto je zásobované zo skupinového vodovodu Petrovce – Hanušovce nad Topľou a 2 x 150 m³ s kótou dna 234,20 m a max. hladinou 238,20 m n. m.

Od Petroviec vedie do vodojemu prírodné potrubie Ms 150 mm. Zdroje vody sú nad

obcou Petrovce. Sú to dva pramene o výdatnosti $Q_{\min} = 7,0 \text{ l/s}$ a $Q_{\min} = 3,5 \text{ l/s}$ spolu $10,5 \text{ l/s}$.

Voda je upravovaná filtráciou a chlôrovaním. Z vodojemu Petrovce je voda vedená cez obec Petrovce do Hanušoviec nad Topľou. Prívodné potrubie v obci Petrovce je súčasne zásobovacím potrubím obce. Iba zbytok vody odteká do vodojemu Hanušovce nad Topľou.

Potrebná akumulácia činí 60 – 100 % dennej potreby –cca 920 m³.

Je nutné zhodnotiť zdroje vody pre výhľadový počet obyvateľov pre rok 2020 a tlakové pomery.

V rámci vodárenského systému Stariná – Vranov – Prešov – Košice je pri Hanušovciach čerpacia stanica do vodojemu Medzianky / kóta 385,0 m / 2x 10 000 m³.

Kanalizácia :

Mesto má realizovanú hlavnú kostru kanalizácie . S ohľadom na konfiguráciu územia mesta a vypúšťanie prečistených splaškových vôd do rieky Topľa je potreba dvojitej kanalizácie : splaškovej a dažďovej.

Z hľadiska odvádzania odpadových vôd verejnou kanalizáciou nie sú v meste významní producenti odpadových vôd napojení na verejnú kanalizáciu a ČOV. Na verejnú kanalizáciu sú napojené hlavne obytné bloky, rodinné domy, administratívne budovy, školy, obchody. Celá kanalizácia je budovaná ako delená splašková kanalizácia. V niektorých častiach sú vybudované aj krátke úseky dažďovej kanalizácie, z ktorej sú dažďové vody zvedené do Hanušovského potoka. Dažďové vody z prevažnej časti mesta sú odvádzané povrchovým spôsobom. Splaškové odpadové vody po predčistení na mechanicko-biologickej čistiarni odpadových vôd sú zaústené do recipientu.

Ako recipient slúži rieka Topľa. Rieka Topľa nie je vodárenským tokom.

Kanalizácia je vybudovaná v prevažnej miere zo železobetónových rúr TZR. Niektoré úseky sú vybudované z polyvinylchloridových kanal. rúr. Kanalizačné prípojky sú budované z kameninových rúr / DN 150 mm /. Prevažná časť kanalizácie je vybudovaná z rúr profilu DN 300 mm / miestami aj DN 400 mm a DN 250 mm /.

ČOV – mechanicko-biologická / štrbinová nádrž a aktivácia /.

- je vybudovaná v miestach medzi ČS PHM, Topľou a križovatkou Vranov – Prešov – Giraltovce.

Počet ekvivalentných obyvateľov : 4 363

S týmito parametrami sa uvažovalo výhľadovo pre rok 2030. Táto kapacita je pre novo spracovávaný územný plán dostatočná.

Dažďová kanalizácia :

Konfigurácia územia mesta a okolia je vhodná na odtok dažďovej vody prirodzeným spádom do miestnych potokov. Zo severnej strany je to Medziarsky a Hanušovský potok. Zo západnej strany Hanušovský a Hrabovec, z juhu Hlibovecký potok a východná časť gravituje do Topľa. Plochy sú však obtiažné na odvodnenie a preto je potrebné odvodňovať ich krátkymi úsekmi kanalizácie a rigolov, ktoré priamo ústia do potokov. Odtokové pomery sa celkovo vylepšili reguláciou Hanušovského potoka. V

niektorých častiach je potrebné územie chrániť zemnými priekopami vhodne zaústenými do potokov.

Elektrina a plynofikácia:

Mesto Hanušovce nad Topľou je v súčasnosti zásobované el. energiou.

Zavedením plynu klesol nárok na odber el. energie čím vznikla určitá rezerva pre bytovú výstavbu.

Pre nové lokality je nutné zhodnotiť vyťaženosť a rezervy jestvujúcich trafostaníc (možnosti ich rekonštrukcie) a prípadné budovanie nových TR. Mesto Hanušovce nad Topľou je plne plynofikované. Možnosti rozšírenia pre nové lokality nie je limitované.

Telekomunikácie:

Mesto Hanušovce nad Topľou je na telefónnu sieť / Slovak Telecom / napojené z tel. ústredne , ktorá je osadená v budove pošty v centre mesta. Samotný telefónny rozvod z ATÚ v meste je vedený káblom vonkajší účastnícky stĺpový rozvod UR. Prípojky k jednotlivým účastníkom sú vzdušné závesnými káblami. Vedenie pevnej linky v niektorých lokalitách mesta je potrebné upraviť.

Signál mobilných sietí Orange a T - mobile je dobrý.

Mesto má signál STV 1, 2 a TV Markíza. Káblová TV nie je vedená okrem BV.

Rozvod miestneho rozhlasu je napájaný z rozhlasovej ústredne so zosilňovačom umiestneným v budove Mestského úradu. Rozvody sú vzdušným vedením na samostatných stĺpoch, ktoré sú vedené po hlavných uliciach.

Pripojenie na Internet v meste je cez ADSL a jedno mikrovlnné pripojenie.

2.1.7 Životné prostredie

Z hľadiska ochrany životného prostredia nastala pozitívna zmena stavu znečistenia ovzdušia a vodných tokov.

Táto zmena je ovplyvnená niekoľkými faktormi :

- Plynofikáciou územia a s tým spojená zmena prechodu vykurovania na vykurovanie plynom.
- Opatrenia sprisňujúce požiadavky na technológie v priemyselných odvetviach.
- Zánik niektorých priemyselných podnikov – potencionálnych zdrojov znečistenia.
- Vybudovanie čističiek odpadových vôd a jednotnej kanalizačnej siete.
- Spôsob nakladania s odpadom – výrazne ovplyvnilo mesto prijatím Všeobecného záväzného nariadenia o nakladaní s odpadom.

Komunálny odpad a drobný stavebný odpad na území mesta nie je možné ukladať mimo vyhradených miest a lokalít.

Za vyhradené miesta a lokality sa na území mesta Hanušovce nad Topľou považujú :

- Vyhradené miesta -zberné nádoby, kontajnery VO, skládka tuhého komunálneho odpadu v Petrovcích, čistička ČOV, mestské kompostovisko, zberný dvor – objekt MsPS, s . r. o. na Mierovej ulici pod viaduktom, prevádzka zberných surovín

na ul. Počekanec.

- Vyhradené lokality – neurčené

Primátor mesta je oprávnený v individuálnych prípadoch rozhodnúť o výnimkách.

Spôsob zberu komunálneho odpadu, preprava a spôsob separovaného zberu :

Na území mesta sú držitelia komunálnych odpadov povinní tento zbierať po vytriedení a po zaradení jeho zložiek podľa jednotlivých druhov odpadov v zmysle tohto nariadenia nasledovne

- do zbernej nádoby umiestnenej pri každej stavbe na území mesta – zmesový kom. odpad,
- na území mesta sa určuje miesto ako priestor, kde občania sú povinní odovzdávať oddelené zložky odpadu v rámci separovaného zberu : zberný dvor- papier, textilie, kovy, veľkoobjemový kontajner -sklo, plasty.

Vykonávať zber, prepravu zhodnocovanie a zneškodňovanie komunálnych odpadov a drobných stavebných odpadov zabezpečuje na území mesta fyzická osoba – podnikateľ, resp. právnická osoba, ktorá má na tento účel uzatvorenú zmluvu s mestom.

Držiteľ drobného stavebného odpadu je povinný tento najprv vytriediť a použiteľnú časť zhodnotiť. Zvyšnú časť je povinný umiestniť na skládke TKO v Petrovciach, alebo na mieste určenom mestom alebo MsPS s. r. o.

3. Analýza hlavných faktorov rozvoja a kľúčových disparít

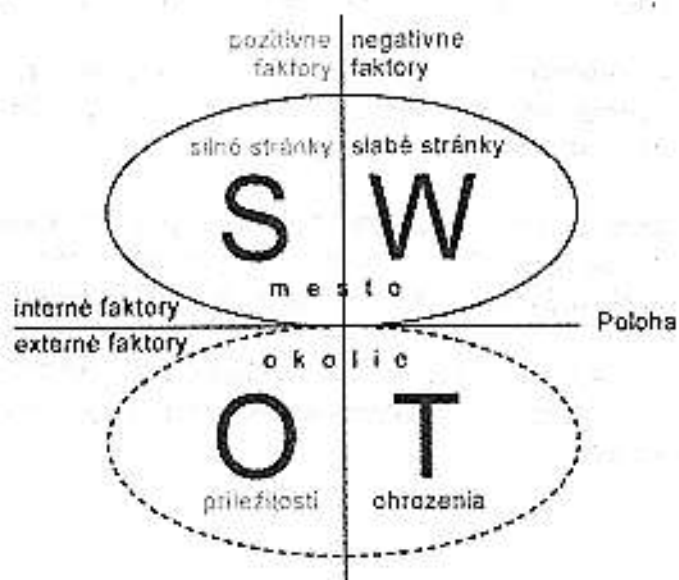
3.1 SWOT analýza

SWOT analýza poskytuje celostný pohľad na situáciu mesta – na jeho silné stránky, slabé stránky, príležitosti a ohrozenia rozvoja. Na základe SWOT analýzy možno presnejšie definovať najvhodnejšie ciele, ktoré by zužitkovali najvýraznejšie predpoklady a pozitívne rozvojové impulzy a eliminovali problémy a prípadné riziká. Pomáha tiež identifikovať prioritné oblasti, na rozvoj ktorých sa treba orientovať. Z tohto dôvodu nie je vhodné jej členenie podľa sektorov.

Okrem analýz stavu daného územia je predmetom záujmu aj okolité prostredie, indukujúce pozitívne alebo negatívne vplyvy. Na základe toho sa SWOT analýza člení na analýzu interného prostredia a analýzu externého prostredia.

Podľa povahy sledovaných javov sa v SWOT analýze rozlišujú pozitívne a negatívne faktory. Pozitívne faktory (silné stránky a príležitosti) predstavujú faktory indukujúce rozvojové procesy. Negatívne faktory (slabé stránky a ohrozenia) naznačujú problémy – disparity.

Princíp SWOT analýzy

3.1.1 Analýza interného prostredia obce

Silné stránky (S)

- S1** napojenie na dôležité dopravné koridory
- S2** dostatočná obsluha obce verejnou dopravou
- S3** poloha zastavaného územia mimo hlavnej cestnej trasy
- S4** folklórne a ochotnícke tradície
- S5** dobrá spolupráca s miestnymi podnikateľskými subjektmi a ich ochota napomáhať rozvoju obce
- S6** relatívne pozitívna ekologická stabilita územia
- S7** bohatý kultúro-spoločenský život
- S8** aktívny, koncepčný a zodpovedný prístup miestnej samosprávy k celkovému rozvoju obce
- S9** starostlivosť o vzhľad mesta
- S10** spolupráca s partnerskými miestami

Slabé stránky (W)

- W1** nedostatočná hospodárska základňa obce
- W2** nedobudovaná regulácia potoka
- W3** nedobudovaná kanalizačná sústava
- W4** nepriaznivá veková štruktúra obyvateľstva
- W5** výskyt niektorých nežiadúcich sociálnych javov
- W6** chýbajúce pracovné príležitosti v meste
- W7** nevyhovujúci stavebno-technický stav staršej zástavby
- W8** chýbajúce alebo nevyhovujúce miestne komunikácie
- W9** nevyhovujúca situácia v oblasti rómskeho etnika

3.1.2 Analýza externého prostredia obce

Príležitosti (O)

- O1** výhodná geografická poloha
- O2** očakávaný ekonomický rozvoj po optimalizácii priemyselnej výroby
- O3** potenciál prisťahovania nových obyvateľov
- O4** potenciál vzniku a rozvoja miestnych výrobných prevádzok
- O5** dostatok vhodných plôch pre výstavbu rodinných domov
- O6** dostupnosť širokého spektra vyššej vybavenosti v Prešove a Vranove nad Topľou
- O7** aktivity regionálneho združenia miest a obcí
- O8** predpoklad koncepčného územného a stavebného rozvoja uskutočňovaného na základe aktuálneho ÚPN obce
- O9** možnosť získania finančných prostriedkov zo štrukturálnych fondov na rozvojové projekty

Ohrozenia (T)

- T1** Slabý investičný potenciál
- T2** postupný zánik tradícií
- T3** príchod obyvateľov bez vzťahu k mestu a miestnej komunite
- T4** čiastočná neústretoivosť rómskeho etnika voči navrhovaným riešeniam
- T5** redukcia verejnej dopravy
- T6** obmedzené možnosti získania prostriedkov zo štrukturálnych fondov

T7 nedostatok proti záplavovým opatrení

T8 silná migrácia obyvateľstva za pracovnými príležitosťami do industriálnej silnejších aglomerácií

4. Stratégia rozvoja obce

4.1 Strategická vízia

Predmetom strategickej vízie je zodpovedanie otázky „ako by mesto malo vyzerat' v budúcnosti v časovom horizonte 8 rokov“. Nasledujúca vízia vyplynula z analýzy SWOT a sú v nej priamo zakomponované jednotlivé rozvojové ciele, ktoré odpovedajú na uvedenú otázku. V rámci aplikovanej metodiky predstavuje strategická vízia ekvivalent **globálneho cieľa**.

Stratégia rozvoja mesta Hanušovce nad Topľou stavia predovšetkým na zhodnotení silných stránok a maximálnom využití príležitostí, vzhľadom k tomu, že všetky problémy a potenciálne ohrozenia nepovažujeme za mimoriadne kritické. Rozvoj mesta sa bude orientovať najmä na rozvoj priemyselno – hospodárskej funkcie. Súčasne sa bude úsilie sústreďovať na zachovanie a oživovanie tradičných hodnôt a koloritu mestského prostredia.

4.2 Strategické ciele

Strategické ciele nemajú charakter „hotových návrhov“, ale reprezentujú istú filozofiu prístupu k riešeniu problémov, ktorú naznačila už strategická vízia. Strategické ciele sú špecifické – t.j. sú viazané na 5 vytypovaných prioritných oblastí – investície do základnej infraštruktúry (A), kultúra a život komunity (B), služby pre obyvateľov (C), kvalita životného prostredia (D), podpora výstavby a súkromných investícií (E). Prioritné oblasti budú predstavovať hlavné oblasti smerovania finančnej a organizačnej podpory rozvoja.

Prioritná oblasť A – Investície do základnej infraštruktúry

A.1 dokončenie kanalizačného systému s pokrytím celého mesta

A.2 zlepšenie technického stavu občianskych budov

A.3 zlepšenie kvality miestnych komunikácií a chodníkov

A.4 rekonštrukcia verejných mestských priestranstiev

Prioritná oblasť B – Kultúra a život komunity

B.1 Udržanie tradícií mestských kultúrnych a spoločenských podujatí

B.2 interkomunitné výmenné styky v kultúrnej a spoločenskej oblasti

B.3 záujem obyvateľov o dianie v obci

B.4 komunitná spolupráca s rómskym etnikom

Prioritná oblasť C – Služby pre obyvateľov

C.1 podmienky pre verejnoprospešné služby

C.3 verejne prístupný internet

C3 podpora programov pre rozvoj zamestnanosti

C4 vybudovanie oddychovej zóny

Prioritná oblasť D – Kvalita životného prostredia

D.1 revitalizácia verejných mestských priestranstiev

D.2 ekologicky uvedomell občania

D.3 ochrana pred povodňami

Prioritná oblasť E – Podpora cestovného ruchu, stavebného a priemyselného rozvoja

E.1 zvýšenie priemyselnej základne

E.2 účinná podpora rozvoja bytového fondu mesta

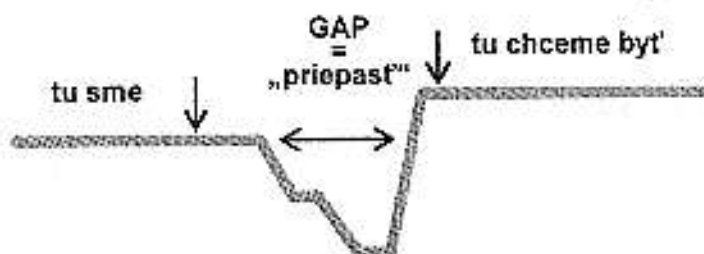
E.3 rozvoj turizmu

E.4 obnova kultúrnych pamiatok mesta

4.3 GAP analýza

GAP analýza definuje vzťah medzi súčasným stavom a strategickou víziou. Umožňuje lepšie si uvedomiť, čo treba urobiť preto, aby sa vízia stala realitou. GAP analýza je teda pomenovaním problémov, na riešenie ktorých sa treba zamerať. Pomáha definovať konkrétne projekty, aktivity a opatrenia, ktoré sú predmetom nasledujúcej kapitoly.

Princíp GAP analýzy

Problémy vyžadujúce riešenie:

– v oblasti základnej infraštruktúry:

- kanalizácia v meste nie je všade dokončená
- budova základnej školy je v nevyhovujúcom technickom stave
- časť miestnych komunikácií už nespĺňa technické parametre
- budova mestského úradu si vyžaduje minimálne úpravu fasády
- budova mestského domu kultúry je vo veľmi nevyhovujúcom stave
- verejné priestranstvá si vyžadujú revitalizáciu a čiastočnú rekonštrukciu

– v oblasti kultúry a života komunity:

- rozvinúť a udržať tradíciu Hanušovského jarmoku, memoriál majora Kukorelliho, folklórnych tradícií a ďalšie
- znižuje sa záujem obyvateľov o dianie v meste
- cezhraničná spolupráca má svoje rezervy
- absencia rôznorodých rozvojových programov pre Rómov
- potreba zapojenia miestnych obyvateľov a mladých ľudí do udržiavania tradícií

– v oblasti služieb pre obyvateľov:

- ekonomická základňa mesta je slabo stimulovaná – v obci by malo byť viac podnikateľských aktivít
- ponuka služieb je obmedzená
- obyvatelia by mali mať možnosť prístupu na internet z verejného miesta
- v meste chýbajú programy motivačné a rekvalifikačné programy pre nezamestnaných
- absencia oddychovej zóny v meste

– v oblasti životného prostredia:

- ekologické povedomie obyvateľov je pomerne nízke
- verejné priestranstvá potrebujú revitalizáciu
- nie je dokončená regulácia vodných tokov v meste

– v oblasti stavebného a priemyselného rozvoja:

- príležitosť pre sociálne slabé skupiny obyvateľov získať adekvátne bývanie
- absencia priemyselného parku
- takmer žiadna turistická infraštruktúra v meste
- akútna potreba rekonštrukcie kultúrnych pamiatok v meste
- absencia oddychovej zóny v meste

5. Akčné plány

Akčné plány predstavujú súbor konkrétnych **projektov, opatrení a aktivít** smerujúcich k naplneniu nosnej vízie a rozvojových cieľov mesta Hanušovce nad Topľou. Dodávajú dlhodobej vízii žiaduci operatívny aspekt tým, že transformujú ciele stratégie do konkrétnych praktických krokov. Akčné plány sa preto týkajú kratšieho obdobia ako samotná stratégia. Ich plánovací horizont je približne 3 – 5 rokov. V niektorých prípadoch sa počíta s neskorším začiatkom realizácie (projekty druhého sledu), po splnení istých nevyhnutných podmienok (napr. majetkové vysporiadanie, získanie investora a pod). Pre zvýšenie efektívnosti implementácie sa odporúča každoročne konkretizovať postup a úlohy pre jednotlivé aktivity.

Akčné plány zhromaždené v tejto kapitole nie sú podrobnými realizačnými projektmi. Ako súčasť dokumentu s dlhodobým plánovacím horizontom môžu mať len charakter rámcových projektov – nemôžu byť príliš podrobné, inak by sa rýchlo stali neaktuálnymi.

Rámcové projekty, ktoré sú súčasťou tohto dokumentu, obsahujú:

- stručný popis daného projektu/aktivity
- odôvodnenie jeho prínosu pre obec a pre splnenie jedného alebo viacerých strategických cieľov (väzba na cieľ)
- určenie zodpovedného subjektu (garanta projektu) a spolupracujúcich subjektov
- približné obdobie realizácie

- definovanie potrebných krokov podmieňujúcich realizáciu (len v prípade rozsiahlejších projektov)
- stanovenie spôsobu financovania, prípadne odhad nákladov (nie však presného rozpočtu a plánu financovania)
- indikátory úspešnosti (v podobe merateľných kvantitatívnych ukazovateľov - len ak nie je účelné posudzovať splnenie projektu v zmysle jeho popisu v stanovenom čase)

Na základe rámcových projektov, pri ktorých sa počíta so získaním finančného príspevku z fondov EÚ, sa následne pripravujú detailné projekty so žiadosťou o poskytnutie nenávratného finančného príspevku v zmysle požiadaviek riadiacich orgánov príslušných operačných programov (stanovených v programových doplnkoch operačných programov).

Návrhy projektov sú výsledkom konsenzu s predpokladanými nositeľmi (garantmi), ako aj subjektmi, ktoré budú na realizácii projektov spolupracovať.

Pri zostavovaní katalógu projektov boli uprednostnené projekty s najvyšším potenciálom efektívne naplniť stanovené ciele v zmysle princípu koncentrácie na priority.

5.1 Prioritná oblasť A – Investície do základnej infraštruktúry

Od kvality technickej infraštruktúry závisí aj kvalita bývania a jeho komfort. Jednou z hlavných priorít je dobudovanie kanalizácie (A.1.1). Po zlepšení stavu infraštruktúry možno očakávať aj zvýšenie atraktivity mesta, ktoré by sa malo prejavovať prílevom investícií do stavebného rozvoja.

Na rekonštrukciu vybraných úsekov miestnych komunikácií a chodníkov sa orientujú projekty A.3.1 a A.3.2.

Do tejto prioritnej oblasti, analogicky k členeniu OP Základná infraštruktúra, sú zaradené aj zábery rekonštrukcie občianskych budov (A.2.1, A.2.2).

A.1.1 Dobudovanie kanalizácie

Kanalizácia je vybudovaná v prevažnej miere zo železobetónových rúr TZR. Niektoré úseky sú vybudované z polyvinylchloridových kanal. rúr. Kanalizačné prípojky sú budované z kameninových rúr / DN 150 mm /. Prevažná časť kanalizácie je vybudovaná z rúr profilu DN 300 mm / miestami aj DN 400 mm a DN 250 mm /.

> **Väzba na cieľ:** A.1 Dokončenie kanalizačného systému s pokrytím celého mesta

> **Garant:** mesto

> **Spolupráca:** vodárenská spoločnosť

> **Náklady:** -

> **Financovanie:** ISPA, Kohézny fond, Environmentálny fond (program na podporu realizácie environmentálnych opatrení MŽP), mesto

> **Obdobie realizácie:** 2006-2013

A.2.1 Rekonštrukcia budovy základnej školy

Rekonštrukcia odstráni závažné statické nedostatky a zníži prevádzkové náklady na vykurovanie. Projekt zahŕňa viacero rekonštrukčných prác, s možnosťou rozdelenia do viacerých etáp:

> **Väzba na cieľ:** A.2 Zlepšenie technického stavu občianskych budov

> **Garant:** mesto

> **Spolupráca:** základná škola

> **Náklady:** —

> **Financovanie:** ERDF, mesto

> **Obdobie realizácie:** 2007 - 2010

A.2.2 Úprava fasády mestského úradu

Úprava zahrnie kompletnú fasádnu úpravu a zlepši celkový vzhľad budovy v adekvátnej väzbe na jej charakter.

> **Väzba na cieľ:** A.2 Zlepšenie technického stavu občianskych budov

> **Garant:** mesto

> **Spolupráca:** mesto

> **Náklady:** —

> **Financovanie:** mesto

> **Obdobie realizácie:** 2006 - 2008

A.2.3 Rekonštrukcia mestského Domu kultúry

Rekonštrukcia odstráni závažné statické nedostatky a zníži prevádzkové náklady na vykurovanie. Projekt zahŕňa viacero rekonštrukčných prác, s možnosťou rozdelenia do viacerých etáp. Projekt umožní multifunkčné využívanie tejto budovy.

> **Väzba na cieľ:** A.2 Zlepšenie technického stavu občianskych budov

> **Garant:** mesto

> **Spolupráca:** mesto

> **Náklady:** —

> **Financovanie:** ERDF, mesto

> **Obdobie realizácie:** 2006 - 2011

A.3.1 Rekonštrukcia miestnych komunikácií

Súčasnú kostru mestských komunikácií tvoria uvedené štátne cesty, na ktoré nadväzuje sieť miestnych komunikácií. Jestvujúce trasy obslužných, spojovacích a prístupových komunikácií je potrebné v niektorých častiach rekonštruovať. Nová sieť komunikácií by mala nadväzovať na jestvujúcu sieť miestnych komunikácií a nemala by priamo nadväzovať na štátnu cestu I / 18. Vstup do mesta na št. ceste I / 18 – vhodnými úpravami ovplyvniť zníženie rýchlosti pri vjazde do mesta. Križovatky v meste – križovanie št. cesty I / 18 a II / 556, I / 18 a III / 018 212. Vstup novo navrhovaného obchvatu štátnej cesty do štruktúry mesta a body napojenia.

> **Väzba na cieľ:** A.2 Zlepšenie kvality miestnych komunikácií a chodníkov

> **Garant:** mesto

> **Spolupráca:** mesto

> **Náklady:** —

> **Financovanie:** ERDF, mesto

> **Obdobie realizácie:** 2006 - 2013

A.4.1 Rekonštrukcia a revitalizácia verejných priestranstiev mesta

Na dosiahnutie pôsobenia mesta , ako jednotnej organickej štruktúry je nutné vytvárať optické ale aj funkčné prepojenia. Optickými a funkčnými prvkami môžu byť pristavby, drobná architektúra, ktorá doplní ponuku ob. vybav. , parková úprava zelene, sieť peších komunikácií. Tvorba mestského interiéru. Vytvárať jednotný charakter dláždenia, osvetlenia, lavičiek, informačných tabulí a úpravy zelene v centrálnej časti mesta..

> **Väzba na cieľ:** A.4 Rekonštrukcia verejných priestranstiev

> **Garant:** mesto

> **Spolupráca:** mesto

> **Náklady:** —

> **Financovanie:** ERDF, mesto

> **Obdobie realizácie:** 2006 - 2013

5.2 Prioritná oblasť B – Kultúra a život komunity

Mesto Hanušovce nad Topľou bolo známe svojimi kultúrnymi a spoločenskými tradíciami. Aktivity prioritnej oblasti B majú pomôcť podporiť kultúrny a spoločenský život a oživiť prípadne udržať jstvivujúce tradície.

Z analýz vyplynulo, že v poslednom období rastie pasivita obyvateľov.

K obohateniu spoločenského života by prispela aj intenzívnejšia spolupráca a výmenné styky s inými obcami

Je tiež potrebné zohľadňovať špecifické potreby rôznych skupín obyvateľov z hľadiska veku – mládeže a dôchodcov.

Kultúrne a spoločenské vyžitie:

- Klub mladých mesta Hanušovce nad Topľou
- Spoločenský klub mesta - Luna
- Mestské kino, Mestská knižnica
- záujmovo umelecká činnosť a tanečné kolektívy : Folklórny súbor Oblík, Mažoretky
- ľudová umelecká tvorivosť : rezbárstvo, maliarstvo, výšivkárstvo, maľovanie kraslíc

Podujatia :

- Hanušovský jarmok,
- Bienále súťaže mestských kroník vých. Slovenska - "Čorbove Hanušovce
- Prehliadka tvorby klubových programov - Lunafórum,
- Folklórne tradície v ročných obdobiach - FS Oblík

B.1.1 Realizácia jednotlivých kultúrnych podujatí v meste

Cieľom je rešpektovať potenciál takých kultúrohistorických a spoločenských hodnôt a javov, ktoré kontinuálne pôsobia v danom prostredí a predstavujú rozvojové impulzy regiónu a integráciu kultúrohistorického povedomia nielen u občanov, ale aj u návštevníkov týchto podujatí. Ide o snahu ukázať, že mesto skutočne žije rozvíjaním svojej kultúry, histórie a tradícií.

- > **Väzba na cieľ:** B.1 Udržanie tradícií mestských kultúrnych a spoločenských podujatí
- > **Garant:** mesto
- > **Spolupráca:** mesto
- > **Náklady:** —
- > **Financovanie:** mesto
- > **Obdobie realizácie:** každoročne

B.2.1 Priprava a realizácia cezhraničnej partnerskej spolupráce.

Okrem spolupráce so slovenskými mestami môžu život občanov mesta obohatiť výmenné styky so zahraničnými obcami. Vzhľadom k polohe Hanušoviec nad Topľou pripadá do úvahy spolupráca s poľským partnerom.

- > **Väzba na cieľ:** B.2 Interkomunitné výmenné styky v kultúrnej a spoločenskej oblasti
- > **Garant:** mesto
- > **Spolupráca:** mesto
- > **Náklady:** —
- > **Financovanie:** ERDF, mesto
- > **Obdobie realizácie:** 2006 - 2008

B.3.1 Aktivity miestnych klubov a organizácií

Priestor pre klub mládeže a spoločenský klub bude vymedzený v rámci kultúrneho domu. Činnosť klubu by mala byť organizovaná (postačia neformálne štruktúry s určením zodpovednosti, základných pravidiel). Odporúča sa uskutočniť prieskum záujmu medzi mládežou.

> **Väzba na cieľ:** B.3 Záujem obyvateľov o dianie v meste

> **Garant:** mesto

> **Spolupráca:** mesto

> **Náklady:** —

> **Financovanie:** mesto

> **Obdobie realizácie:** celoročne – každý rok

B.4.1 Resocializačný program pre Rómov

Zabezpečovanie integrácie marginalizovaných skupín a zohľadňovanie ich požiadaviek v stratégiách a koncepciách regionálneho rozvoja mesta

> **Väzba na cieľ:** B.4 komunitná spolupráca s rómskym etnikom

> **Garant:** mesto

> **Spolupráca:** mesto

> **Náklady:** —

> **Financovanie:** ESF, mesto

> **Obdobie realizácie:** 2006 - 2013

5.3 Prioritná oblasť C – Služby pre obyvateľov

Vzhľadom k veľkostnej kategórii mesta je možné podporiť vznik nových prevádzok vytvorením priestorových podmienok. V čiastočnej návaznosti na bod B.4.1 vytvorenie možnosti VPP pre nezamestnaných. A umožnenie verejného prístupu na internet v meste.

C.1.1 Vytvorenie podmienok pre verejnoprospešné služby

Príprava a implementácia opatrení zameraných na marginalizované skupiny, predovšetkým Rómov a dobrovoľne nezamestnaných. Jedná sa o realizáciu motivačného programu s prvkom osvojenia si alebo udržania pracovných návykov u spomínaných skupín.

- > **Väzba na cieľ:** C.1 Podmienky pre verejnoprospešné služby
- > **Garant:** mesto
- > **Spolupráca:** mesto
- > **Náklady:** —
- > **Financovanie:** ESF, mesto
- > **Obdobie realizácie:** 2006 - 2013

C.2.1 Internetová kaviareň

Projekt počíta s inštaláciou cca 5 - 10 počítačov s pripojením na internet v priestoroch kultúrneho domu s možnosťou poskytnutia občerstvenia. Alternatívne možno uvažovať so zriadením verejne prístupného miesta v rámci priestorov obecnej knižnice. Internetová kaviareň bude slúžiť potrebám obyvateľov obce a spádových obcí.

- > **Väzba na cieľ:** C.2 Verejne prístupný internet
- > **Garant:** mesto
- > **Spolupráca:** mesto
- > **Náklady:** —
- > **Financovanie:** ERDF, mesto
- > **Obdobie realizácie:** 2006 - 2008

C.3.1 Rekvalifikačné kurzy a programy podpory vzniku MSP

Projekt bude realizovať vzdelávacie a rekvalifikačné kurzy pre nezamestnaných, pre osoby, ktoré sa nemôžu uplatniť so svojou kvalifikáciou a pre tých, ktorí plánujú pracovať ako samostatne zárobkovo činné osoby prípadne ako podnikatelia.

> **Väzba na cieľ:** C.3 Podpora programov pre rozvoj zamestnanosti

> **Garant:** mesto

> **Spolupráca:** mesto

> **Náklady:** —

> **Financovanie:** ESF, mesto

> **Obdobie realizácie:** 2006 - 2010

5.4 Prioritná oblasť D – Kvalita životného prostredia

Kvalita životného prostredia je dôležitým faktorom atraktivity mesta z hľadiska obytných a rekreačných funkcií. Okrem praktických činností na zlepšenie stavu životného prostredia (ako revitalizácie mestskej zelene – D.1.1) sa počíta aj s uskutočnením osvetovej kampane „Chránime prostredie, v ktorom žijeme“ (D.2.1). Dôležitá je tiež priama participácia obyvateľov na zlepšovaní životného prostredia,

D.1.1 Revitalizácia a výsadba mestskej zelene

Pre zvýšenie ekologickej stability územia je potrebné obnoviť pôvodnú štruktúru krajiny. Viac zelene bude mať okrem ekologického prínosu aj pozitívny efekt na estetiku krajiny a zníži nepriaznivé vplyvy počasia.

> **Väzba na cieľ:** D.1 Revitalizácia verejných mestských priestranstiev

> **Garant:** mesto

> **Spolupráca:** mesto

> **Náklady:** —

> **Financovanie:** ERDF, mesto

> **Obdobie realizácie:** 2006 - 2013

D.2.1 Informačný a osvetový leták „Chráňme prostredie, v ktorom žijeme“

Obsahom letáku bude prístupnou formou sprostredkované posolstvo obyvateľom ako sa správať ku svojmu okoliu, k životnému prostrediu s ohľadom na základné princípy udržateľného rozvoja. Leták v rozsahu 1-2 A4 bude distribuovaný do jednotlivých domácností.

- > **Väzba na cieľ:** D.2 Ekologicky uvedomeľ občanov
- > **Garant:** mesto
- > **Spolupráca:** mesto, Úrad životného prostredia
- > **Náklady:** —
- > **Financovanie:** grantové zdroje, mesto
- > **Obdobie realizácie:** 2006 - n

D.3.1 Dokončenie regulácie miestneho vodného toku

Jedným z prioritných projektov je aj vybudovanie regulácie vodného toku v Hanušovciach a to konkrétne stavby na ochranu pred prívalovými vodami – ochranné hrádze a úpravy vodného toku.

- > **Väzba na cieľ:** D.3 Ochrana pred povodňami
- > **Garant:** mesto
- > **Spolupráca:** mesto, Povodie Bodrogu
- > **Náklady:** —
- > **Financovanie:** grantové zdroje, mesto
- > **Obdobie realizácie:** 2006 - 2011

5.5 Prioritná oblasť E – Podpora cestovného ruchu a stavebného rozvoja

V oblasti rekreácie a športu sú tu možnosti pre krátkodobú rekreáciu a športové využitie, ale ich stav je takmer nevyhovujúci. Pre dlhodobú rekreáciu chýbajú ubytovacie kapacity. Dlhodobá rekreácia kladie tiež zvýšené nároky na prírodné prostredie a vybavenosť. Má sezónny charakter a preto je ekonomicky náročná.

E.1.1 Stavba priemyselného parku

Tento projekt má svoje opodstatnenie v tom, že je tu už určitá skupina priemyselných závodov menšieho a stredného charakteru a zároveň tu je priestorový potenciál. Tento projekt by znamenal vznik nových pracovných miest vzhľadom na to, že ľudské zdroje tu sú k dispozícii. Pokryl by nielen dopyt po práci v meste, ale z časti aj v okolitých spádových obciach.

> **Väzba na cieľ:** E.1 Zvýšenie priemyselnej základne

> **Garant:** mesto

> **Spolupráca:** mesto

> **Náklady:** ———

> **Financovanie:** grantové zdroje, mesto

> **Obdobie realizácie:** 2006 - 2013

E.2.1 Výstavba nájomných bytov

Jedným z dôsledkov vysokého dopytu po bytoch a nehnuteľnostiach je rast ich cien. Tým sa znižujú šance časti obyvateľov (spravidla nižších a stredných príjmových skupín) získať bývanie v obci. Preto by bolo vhodné uspokojiť dopyt aj po lacnejšom bývaní výstavbou nájomných bytov. Projekt výstavby bytových domov je orientovaný na mladé rodiny s nižšími príjmami, ktoré nedisponujú dostatočným počiatočným kapitálom na kúpu bytu. Cieľom je stabilizácia obyvateľov mladších vekových skupín v meste.

> **Väzba na cieľ:** E.2 Účinná podpora rozvoja bytového fondu mesta

> **Garant:** mesto

> **Spolupráca:** mesto

> **Náklady:** ———

> **Financovanie:** ŠFRB (alt. súkromné zdroje), mesto

> Obdobie realizácie: 2006 - 2013

E.3.1 Zriadenie ubytovacích kapacít turistického typu v meste

V meste chýbajú ubytovacie kapacity pre turistov a návštevníkov mesta a jeho okolia. Je to jedna z akútnych a prioritných aktivít, ktoré chce mesto vyriešiť. Za spolupráce súkromného sektora by malo dôjsť k vzniku ubytovacieho zariadenia.

> **Väzba na cieľ:** E.3 Rozvoj turizmu

> **Garant:** mesto

> **Spolupráca:** mesto

> **Náklady:** —

> **Financovanie:** ERDF (alt. súkromné zdroje), mesto

> **Obdobie realizácie:** 2006 - 2013

E.3.2 Výstavba oddychovej zóny v meste

V pláne je vybudovanie relaxačno-masážneho centra, klziska, detského ihriska, vychádzkového miesta k chate na Doloch a úprava parku.

> **Väzba na cieľ:** E.3 Rozvoj turizmu

> **Garant:** mesto

> **Spolupráca:** mesto

> **Náklady:** —

> **Financovanie:** ERDF (alt. súkromné zdroje), mesto

> **Obdobie realizácie:** 2006 - 2013

E.4.1 Rekonštrukcia Malého kaštieľa

Tzv. Malý kaštieľ je vo veľmi kritickom stave a potrebuje komplexnú rekonštrukciu. S jeho využitím sa potom počíta v oblasti ubytovacej infraštruktúry v rámci cestovného ruchu.

- > **Väzba na cieľ:** E.3 Obnova kultúrnych pamiatok mesta
- > **Garant:** mesto
- > **Spolupráca:** mesto
- > **Náklady:** —
- > **Financovanie:** grantové zdroje (alt. súkromné zdroje), mesto
- > **Obdobie realizácie:** 2006 - 2013

E.4.2 Rekonštrukcia Veľkého kaštieľa

V súčasnosti je nutná komplexná rekonštrukcia kaštieľa, ktorá by obnovila jeho zašlú slávu a prinavrátila ho do aktívneho diania v meste. Súčasťou kaštieľa je aj už teraz nie v pôvodnej veľkosti chránená záhrada v súčasnosti prírodno-krajinný park. Táto exteriérová časť by bola zaradená do komplexnej rekonštrukcie kaštieľa.

- > **Väzba na cieľ:** E.3 Obnova kultúrnych pamiatok mesta
- > **Garant:** VÚC
- > **Spolupráca:** mesto
- > **Náklady:** —
- > **Financovanie:** grantové zdroje (alt. súkromné zdroje), VÚC
- > **Obdobie realizácie:** 2006 - 2013

6. Implementácia programu rozvoja

6.1 Organizačné zabezpečenie realizácie a monitoring

Vypracovaním a schválením výsledného dokumentu proces strategického plánovania nekončí. Definovanie konkrétnych projektov v podobe rámcových akčných plánov je len prvým krokom, prostredníctvom ktorého možno posunúť stratégiu bližšie k realizácii. V ďalšej fáze je potrebné vytvoriť organizačné štruktúry zabezpečujúce realizáciu cieľov – zriadiť pracovnú skupinu pre implementáciu a delegovať na ňu túto úlohu. Pracovná skupina by mala vyvíjať činnosť v úzkej väzbe na obecné zastupiteľstvo a na jeho odborné komisie. Podstatou jej činnosti bude podnikať kroky smerujúce k realizácii projektov, pripravovať projekty a koordinovať aktivity účastníkov rozvojového procesu.

Zodpovednosť za realizáciu jednotlivých aktivít, opatrení, projektov je definovaná v kapitole 5 – Akčné plány. Každý projekt má stanoveného garanta (subjekt zodpovedný za realizáciu), prípadne aj spolupracujúce subjekty. To znamená, že úlohou pracovnej skupiny nebude priamo realizovať jednotlivé projekty, ale koordinovať ich prípravu a súvisiace plánovacie procesy. Avšak vzhľadom k skutočnosti, že garantom väčšiny projektov je obec, možno predpokladať personálne prekryvanie činností administratívnych štruktúr miestnej samosprávy a pracovnej skupiny.

Pracovná skupina pre implementáciu by okrem úlohy „transformovať strategickú víziu a ciele na skutočnosť“ mala plniť aj **monitorovaciu úlohu**. Jej náplňou bude sledovať zmeny v smerovaní vývoja mesta, zmeny vonkajších podmienok rozvoja, ako aj nové požiadavky obyvateľov a ďalších cieľových skupín (návštevníkov, podnikateľov). Na základe zistených skutočností je potrebné uskutočniť revíziu aktuálnosti strategických cieľov, čo môže viesť k ich prípadnému prehodnoteniu. Obdobne by sa mal aktualizovať aj katalóg projektov - úspešne zavŕšené projekty by mali byť priebežne nahradzované novými projektmi, podporujúcimi kontinuitu v dosahovaní stanovených cieľov. Špeciálnym nástrojom pre uskutočňovanie monitoringu sú kvantitatívne indikátory úspešnosti projektu, ktoré pomôžu odpovedať na otázku „či sa darí dosahovať to, čo sme si stanovili, či postupujeme správnym smerom“.

Pracovná skupina pre implementáciu a monitoring by sa mala schádzať na spoločných stretnutiach aspoň raz za rok. Na stretnutí by sa zhodnotilo plnenie plánu, doterajší postup realizácie a prediskutovali a odsúhlasili zmeny v pláne.

Odporúčané zloženie pracovnej skupiny:

- primátor mesta a funkcionári mesta
- odborné komisie pri OZ
- podnikateľské subjekty
- zainteresovaní obyvatelia (ktorí deklarovali záujem participovať v skupine)
- predstavitelia subjektov spolupracujúcich na realizácii aktivít/projektov

Odporúčame tiež pre každý kalendárny rok, vo väzbe na zasadnutie pracovnej skupiny, pripraviť na báze akčných plánov aj operatívne plány, ktoré by podrobne

definovali úlohy a kroky pri realizácii jednotlivých projektov v danom roku. To je obzvlášť vhodné v prípade viacročných projektov.

Po uplynutí 8 - ročného plánovacieho horizontu sa odporúča vypracovanie nového strategického programového dokumentu (PRO). Potrebu rozsiahlejšej aktualizácie môže vyvolať i závažnejšia zmena vonkajších podmienok. Ďalšie dôvody na aktualizáciu dokumentu prinesie nové programovacie obdobie pre roky 2007-2013. Na základe operačných programov budúceho programovacieho obdobia by sa mala preveriť kompatibilita akčných plánov s prioritami a opatreniami nových sektorových operačných programov, ako aj nové možnosti financovania projektov a tomu prispôsobiť výber nových projektov.

6.2 Finančné zabezpečenie realizácie

Mnohé aktivity a opatrenia predstavujú finančne náročné projekty. Je preto nevyhnutné identifikovať zdroje, ktoré umožnia ich realizáciu.

Pre jednotlivé aktivity, opatrenia a projekty sú v kapitole 5 – Akčné plány definované subjekty, ktoré ich budú financovať. Vzhľadom k tomu, že v aktuálnej fáze nie je možné výšku nákladov presne určiť, bude finančná tabuľka vyplnená dodatočne (vo fáze rozpracovania daného projektu a príprave žiadosti o finančný príspevok).

Finančné prostriedky potrebné na realizáciu projektov, tak ako boli definované v Programe hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta Hanušovce nad Topľou, budú v zásade pochádzať z troch zdrojov:

- verejné zdroje (mestský rozpočet, štátny rozpočet)
- súkromné zdroje
- fondy Európskej únie

> Verejné zdroje

Ako ukázala analýza majetkovej a rozpočtovej situácie, zdroje mesta neumožnia všetky investície. Dôležité bude preto získanie finančných prostriedkov z externých zdrojov, predovšetkým fondov EÚ.

Je samozrejme nutné počítať aj s variantom zamietnutia žiadosti o finančný príspevok. V takom prípade bude potrebné určiť náhradné zdroje financovania. Niektoré projekty je možné realizovať v redukovanom rozsahu alebo na etapy rozložené na dlhšie časové úseky z mestského rozpočtu. V prípade iných projektov, najmä takých, ktoré sú schopné generovať zisky, prichádza do úvahy spoluúčasť súkromného sektora alebo využitie bankových úverových produktov.

V súčasnosti majú mestá a obce len minimálne možnosti získania grantov zo štátneho rozpočtu na rozvojové aktivity (ak nepočítame automatické dofinancovanie príspevku zo štrukturálnych fondov). Väčšina štátnych fondov bola zrušená; jediným fondom poskytujúcim aspoň limitovanú nenávratnú finančnú pomoc pre investičné projekty obcí je Štátny fond rozvoja bývania. Z neho môžu mestá pri výstavbe obecných nájomných bytov podľa stanovených kritérií (rozloha bytu do 90 m², pre rodiny s príjmami do 3,5 násobku životného minima) získať nenávratný finančný príspevok vo výške 30% alebo 20% nákladov a na prefinancovanie zvyšných 70%, resp. 80% nákladov možno získať od ŠFRB úver na 30 rokov s úročením 1,2%. So zdrojmi tohto fondu uvažuje aj projekt E.2.1.

V minulom období zohrával dôležitú úlohu pri rozvoji environmentálnej infraštruktúry Štátny fond životného prostredia, pričom v súčasnosti bol opätovne vytvorený pod názvom Environmentálny fond. Čerpanie zdrojov z tohto fondu bude možné od roku 2006.

> Súkromné zdroje

Súkromné prostriedky predstavujú najjednoduchšiu formou investovania, nakoľko ich použitie závisí výlučne od rozhodnutia ich vlastníka. Pri investovaní súkromných zdrojov investor hľadá primárne ziskovú návratnosť, ich význam pre regionálny rozvoj spočíva v tom, že obvykle prinášajú nové pracovné miesta, skvalitňujú služby pre návštevníkov obce i pre miestnych obyvateľov.

Investovanie súkromných prostriedkov do neziskových aktivít je u nás zatiaľ zriedkavé, rovnako ako v zahraničí často realizované investovanie na báze Joint Ventures – t.j. podniky so spoločným kapitálovým vkladom verejného subjektu (miestnej samosprávy) a súkromnej spoločnosti.

Vzhľadom k obmedzenej investičnej sile ekonomických subjektov pôsobiacich v obci bude potrebné zamerať pozornosť aj na externé subjekty a aktívne vyhľadávať potenciálnych investorov.

Pokiaľ ide o projekty a aktivity obsiahnuté v tomto dokumente, časť z nich počíta s príspevkami zo súkromných zdrojov, napríklad formou sponzorských príspevkov.

> Fondy Európskej únie

Po vstupe SR do Európskej Únie sa mestám a ďalším subjektom otvorili možnosti získania dodatočných finančných prostriedkov z fondov EÚ. Európska regionálna politika si kladie za cieľ vyrovnanie rozdielov medzi regiónmi v zmysle finančnej solidarity. Je založená na štyroch štrukturálnych fondoch:

- Európsky fond regionálneho rozvoja (ERDF) – financuje infraštruktúru, investície do tvorby pracovných príležitostí, miestne rozvojové projekty a pomoc malým firmám
- Európsky sociálny fond (ESF) – podporuje návrat nezamestnaných a znevýhodnených skupín do pracovného života, najmä financovaním odbornej prípravy a systému podpory ich zamestnávania
- Európsky poľnohospodársky a garančný fond (EAGGF) – finančne podporuje rozvoj vidieka a pomoc farmárom najmä v zaostávajúcich regiónoch.
- Finančný nástroj na riadenie rybolovu (FIFG) – pomáha adaptovať a modernizovať rybolovný priemysel

Pre zabezpečenie realizácie rozvojových projektov mesta Hanušovce nad Topfou sa počíta s využitím zdrojov z fondu ERDF (projekty a aktivity), v menšej miere aj z ESF (aktivity realizované prostredníctvom ÚPSVaR).

Pri zámere čerpania štrukturálnych fondov je potrebné pamätať na to, že z nich je v prípade územia spadajúceho pod Cieľ 1 (celé územie SR okrem Bratislavy) možné pokryť maximálne 75% oprávnených nákladov (v prípade verejného sektora). Ďalších 20% je spolufinancovaných zo štátneho rozpočtu. Konečný prijímateľ je povinný znášať 5% z celkových oprávnených nákladov. V praxi však je potrebné z mestského rozpočtu financovať väčší podiel, keďže nie všetky náklady spadajú do kategórie oprávnených výdavkov. Z tohto dôvodu sa skutočný podiel spolufinancovania obce môže zvýšiť až na 20% i viac. Ak je konečným prijímateľom súkromná firma, výška príspevku zo štrukturálnych fondov je nižšia a predstavuje maximálne 15% z celkových oprávnených nákladov. V tomto prípade sa na poskytovanie podpory vzťahujú pravidlá štátnej pomoci, ktoré určujú intenzitu štátnej pomoci diferencovane pre rôzne účely (na základe Zákona č. 231/1999 Z.z. o štátnej pomoci).

Aby SR mohla v čerpať finančné prostriedky zo štrukturálnych fondov, bol vypracovaný Národný rozvojový plán, ktorý sa realizuje prostredníctvom 4 operačných programov:

- OP Základná infraštruktúra
- SOP Priemysel a služby
- SOP Ľudské zdroje
- SOP Poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka

Na hľadanie spoločných riešení problémov zasahujúcich celé územie EÚ boli založené špeciálne programy, známe ako Iniciatívy Spoločenstva. Z celkového počtu 4 iniciatív sú pre SR na skrátené programovacie obdobie rokov 2004 - 2006 otvorené dve – INTERREG III a EQUAL. Vzhľadom k ich zameraniu na podporu cezhraničnej spolupráce (Interreg), resp. elimináciu diskriminovaných skupín obyvateľov (Equal) je možné počítať s ich využitím pre kofinancovanie projektov mesta Hanušovce nad Topľou. V budúcom programovacom období budú popri spomínaných dvoch iniciatívach otvorené aj iniciatívy URBAN II a LEADER+. Z nich by z hľadiska možnosti získania finančných prostriedkov do úvahy pripadala iniciatíva LEADER+ cielená na podporu spájania aktívnych subjektov vo vidieckych komunitách a ekonomickej sfére pri hľadaní nových miestnych stratégií udržateľného rozvoja.

Nové programovacie obdobie pre roky 2007-2013 prinesie zmeny v celkovej alokácii finančných prostriedkov, ako aj zmeny prioritných smerov podpory. Preto bude na základe operačných programov budúceho programovacieho obdobia nutné preveriť možnosti financovania projektov obsiahnutých v tomto dokumente. To sa týka hlavne projektov druhého sledu podaných po roku 2007.

Priority a opatrenia OP/SOP	Ciele a aktivity/projekty PRO
Relevantné aktivity: – úprava verejných priestranstiev, parkov, chodníkov a rekreačných zón – rekonštrukcia vodovodov, plynovodov a kanalizácie a ich pripojenie na siete – rekonštrukcia remeselných dvorov, podporujúcich oživenie tradičných remesiel a zamestnaní, a tam, kde je to vhodné, zmena účelu budov, aby slúžili ako remeselné centrá – zlepšenie vzhľadu ulíc, napr. úprava chodníkov, verejného osvetlenia atď. – obnova turistických, cykloturistických a náučných trás – rekonštrukcia miestnych ciest a mostov	komunikácií a chodníkov Aktivita: A.3.1 Rekonštrukcia miestnych komunikácií Cieľ: A.4 Rekonštrukcia verejných priestranstiev Aktivita: A.4.1 Rekonštrukcia a revitalizácia verejných priestranstiev mesta Cieľ: D.1.1 Revitalizácia a výsadba mestskej zelene Aktivita: D.1 Revitalizácia verejných mestských priestranstiev
SOP Priemysel a služby Priorita 1 - Rast konkurencieschopnosti priemyslu a služieb s využitím rozvoja domáceho rastového potenciálu Opatrenie 1.1 Podpora rozvoja nových a existujúcich podnikov a služieb Priorita 2 - Rozvoj cestovného ruchu Opatrenie 2.2 Podpora podnikateľských aktivít cestovného ruchu – investície do zariadení na prezentáciu kultúrnych aktivít (kultúrne podujatia, festivaly, prezentácia národného folklóru, zvykov a tradícií, kongresy, sympóziá a pod.)	Cieľ: E.1 Zvýšenie priemyselnej základne Aktivita: E.1.1 Stavba priemyselného parku Cieľ: E.3 Rozvoj turizmu Aktivita: E.3.1 Zriadenie ubytovacích kapacít turistického typu v meste Aktivita: E.3.2 Výstavba oddychovej zóny v meste Cieľ: E.3 Obnova kultúrnych pamiatok mesta Aktivita: E.4.1 Rekonštrukcia Malého kaštieľa Aktivita: E.4.2 Rekonštrukcia Veľkého kaštieľa

7.2 Finančná tabuľka pre vybrané projekty*

Rok /	Opráv. náklady spolu	Verejné zdroje	Súkrom. zdroje	Fin
-------	----------------------------	----------------	-------------------	-----

7. Prílohy

7.1 Vázby akčných plánov programu rozvoja na priority a opatrenia sektorových operačných programov

Priority a opatrenia OP/SOP	Ciele a aktivity/projekty PRO
OP Základná infraštruktúra	Cieľ: A.1 Napojenie všetkých domácností na kanalizačný systém
Priorita 2 - Environmentálna infraštruktúra	Aktivita: A.1.1 Dobudovanie kanalizácie
Opatrenie 2.1 Zlepšenie a rozvoj infraštruktúry na ochranu a racionálne využitie vôd	Cieľ: D.3 Ochrana pred povodňami
Relevantné aktivity:	Aktivita: D.3.1 Dokončenie regulácie miestneho vodného toku
- výstavba nových ČOV a nových verejných sústav kanalizačných sietí	
Priorita 3: Lokálna infraštruktúra	Cieľ: A.2 Zlepšenie technického stavu občianskych budov
Opatrenie 3.1 Budovanie a rozvoj občianskej infraštruktúry v regiónoch	Aktivita: A.2.1 Rekonštrukcia budovy základnej školy
Podopatrenie 3.1.1: Budovanie a rozvoj školskej infraštruktúry	Aktivita: A.2.2 Úprava fasády mestského úradu
Relevantné aktivity:	Aktivita: A.2.3 Rekonštrukcia mestského Domu kultúry
- príprava projektov - časť nákladov na vypracovanie projektovej dokumentácie a náklady súvisiace s prípravou a realizáciou projektu, ktoré sú priamo spojené s projektom, a nepresahujú 8 % z celkových oprávnených nákladov.	Cieľ: A.2 Zlepšenie technického stavu občianskych budov
- rekonštrukcie budov - stavebné úpravy, pri ktorých sa zachováva vonkajšie pôdorysné aj výškové ohraničenie stavby	Aktivita: A.2.3 Rekonštrukcia mestského Domu kultúry
- zvyšovanie energetickej efektívnosti - oprava fasády, opravy a výmena strešnej krytiny alebo povrchu plochých striech, oprava a výmena nepodstatných stavebných konštrukcií, údržba a opravy technického, energetického alebo technologického vybavenia stavby, výmena jeho súčasti	
Podopatrenie 3.1.4: Budovanie a rozvoj kultúrnej infraštruktúry	
- príprava projektov - časť nákladov na vypracovanie projektovej dokumentácie a náklady súvisiace s prípravou a realizáciou projektu, ktoré sú priamo spojené s projektom, a nepresahujú 8 % z celkových oprávnených nákladov	
• rekonštrukcie budov - zmeny dokončených stavieb, nadstavby, ktorými sa stavby zvyšujú, prístavby, ktorými sa stavby pôdorysne rozširujú a ktoré sú navzájom prevádzkovo spojené s doterajšou stavbou	
Opatrenie 3.2: Budovanie a rozvoj informačnej spoločnosti pre verejný sektor	Cieľ: C.2 Verejne prístupný internet
	Aktivita: C.2.1 Internetová kaviareň
Opatrenie 3.4: Renovácia a rozvoj obcí	Cieľ: A.3 Zlepšenie kvality miestnych

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta Hanišovce nad Topľou

Opatrenie (projekt)	A=B+H+ CH	Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje				H	CH
		B=C+D	C	Národné verejné zdroje spolu	Štátny rozpočet	Regionál. zdroje	Miestne zdroje		
				D=E+F+G	E	F	G		
2005									
2006									
2007									
2008									
Spolu									
A.1.1									
A.2.1									
E.1.1									
E.2.1									

* tabuľka sa vyplní po upresnení rozpočtov projektov

